

ШКІЛЬНА БІБЛІОТЕКА

Буденний В. Й.

ЖИТТЯ У СЛОВІ

Чернігів – 2002

Буденний В. Й.

ЖИТТЯ У СЛОВІ

Чернігів – 2002

ББК-84-4 Укр.
Б 90

Буденний В.Й.

Б 90 "Життя у слові" поетичний збірник. – Ч.: "Сіверянська думка", 2002 р.

ISBN 966-7743-19-5

Книга відомого українського поета Василя Буденного "Життя у слові" адресована учнівській молоді Чернігівщини та всім тим, хто вивчає літературу рідного краю.

ББК-84-4 Укр.

ISBN 966-7743-19-5

Переднє слово

Юний друже, поетичну книгу, котра адресована тобі, починаю зі слів подяки Богові за ту іскринку таланту, яку Він подарував мені для того, аби доклавши зусиль душі своєї, я зумів у звичайнім слові розпалити вогник любові, тепла, надії і тим зігріти у життєву негідь людське, тобто твоє серце. Наскільки це мені вдалося судити тобі. А ще я дякую добрим людям, що зустрілись на моєму шляху і допомогли мені у цій справі. Перш за все слова вдячності моєму наставнику, моєму хрещеному батькові у літературі, авторові більш ніж двох десятків поетичних книг, відомому українському поетові Олексі Прокоповичу Довгому, що родом з Менщини, котрий один з перших закріпив у мені оту поетичну іскринку і мудрими слухними порадами навчав мене, як треба поводитись зі словом (з якою відповідальністю і побожністю).

Особливі слова вдячності за вихід у світ цієї книги моєму односельцю Миколі Прокоповичу Компанцю, з котрим доля мене звела зовсім недавно, але котрий, не вагаючись ні на хвилику, сам запропонував фінансову допомогу на видання моїх поезій для учнівської молоді Чернігівщини — для вас, мої юні читачі.

З цією щедрою, доброю, працювитою людиною я вас хочу познайомити ближче.

Нині Микола Прокопович Компанець є президентом "Української зернової Асоціації", академік Української технологічної Академії, почесний доктор економічних наук, нагороджений свого часу за сумлінну і плідну працю орденами "Знак Пошани" та Трудового Червоного Прапора. Але до цих вершин визнання і заслуженої пошани було трудне і важке життя. Народився він у серпні 1937 р. в мальовничому придеснянському селі Смолині. Не встиг ще зіп'ястись як слід на ноги, почалася війна. Батько загинув на фронті, а матір якийсь нелюд пострілом крізь вікно вбив у 1945 році. Виховувала малого Миколку бабуся Катерина Гнатівна, котра все віддавала онукові аби той став справжньою Людиною. І онук виправдав її надію.

Після школи вступив і успішно закінчив Мелітопольський інститут механізації і електрифікації сільського господарства. Чесно і добросовісно працював спершу головним інженером колгоспу, пізніше — директором хлібоприймального підприємства на Вінниччині, начальником Вінницького обласного об'єднання хлібопродуктів. Сумлінний, наполегливий, відповідальний, справедливий, вимогливий до себе і до інших — ось ті якості в характері і у вчинках Миколи Прокоповича, що викликають повагу як з боку підлеглих, так і урядових осіб. Тому-то йому було і довірено такі

відповідальні посади як першого заступника міністра заготівель УРСР, заступника міністра хлібопродуктів України, голови Державного комітету України з хлібопродуктів.

Як бачимо, і справді, життєва орбіта Миколи Прокоповича весь час пролягає довкруг орбіти зернини.

І один із моїх віршів, котрий дав свого часу назву збірки "Орбіта зернини" в повноті віддзеркалює сутність цієї Людини.

У найпростішій
 суще і глибинне:
З космічних сфер
 вертаюсь до села.
Життя мого орбіта
 круг зернини,
Довкола плуга в полі
 пролягла.
Хай кажемо,
 що не єдиним хлібом...
Але ж хто ми
 без зерняток отих?!
Тому на півокрайці
 й схожі німби,
Які вінчають
 голови святих.

Отож ще і ще раз низький уклін Людині, котра дарує не тільки хліб із поля, а й докладає зусиль, щоб був у нас на столах і хліб духовний. Як підтвердження цьому і вихід у світ цієї книжечки, і допомога Смолинській школі у відкритті комп'ютерного класу (один з комп'ютерів Микола Прокопович придбав за свій кошт). Завдяки йому реставрована криниця з цілющою водою, відремонтовано пам'ятник загиблим воїнам в центрі села. Думає Микола Прокопович і про допомогу у будівництві церкви Святого Миколая на тому місці, де вона була колись. Такі люди заслуговують на поезію.

Книжечка укладена не тематично, а за принципом вибраних поезій з тих збірок, що побачили світ у попередні роки, а також вірші останніх двох років.

Хотів би звернути увагу читача на цикл поезій "Нектар Соломонових приповістей" та "Книгу Еклезіястову", а також на Нагірну проповідь Ісуса Христа та на Його Притчі.

Я вірю, що біблійна мудрість допоможе розібратися у складнощах нашого життя, обрати єдино правильний і правдивий шлях — шлях до пізнання істини.

Про поезію більше ні слова (бо якщо вона є, то вона про себе повинна сказати сама).

Біографічні дані (про видимі штрихи мого життя) цитую з бібліографічного покажчика "Письменники Чернігівщини", що вийшов у 2001 році. З того часу нічого суттєвого не змінилось крім видання цієї книжки.

Буденний Василь Йосипович народився 20 вересня 1947 року в селі Смолині Чернігівського району в хліборобській сім'ї, що зумовило його як життєвий, так і творчий шлях. Зачерпнувши з джерел дитинства чистоти й селянської мудрості, він поніс це стежками й магістралями сьогодення.

Здобувши вищу філологічну освіту в Київському педінституті ім. О.М. Горького, працював на освітянській ниві. Потім у музеї ім. М.М.Коцюбинського, де всерйоз і назавжди прилучився до справжньої літератури.

Якщо вірші Василя Буденного раннього періоду його творчості клекотіли переважно буйством почуттів, то пізніше вони помудрішали, набрали філософічності, афористичності, цілісності.

Тривалий час Василь Йосипович очолював обласне товариство книголюбів. Робота на цьому терені дала йому багато: зустрічі з людьми, поїздки по Україні, знайомство з провідними майстрами слова.

Дебютував Василь Буденний у колективній збірці "Серце співає", яка вийшла у "Радянському письменнику". А потім одна за одною з'явилися його поетичні книги: "Дарунки вересня", "Орбіта зернини", "Третє повернення", "Живиця жнивного тепла", "Моя ти, земле", "Сиве багаття", "Під сьомим небом", "На вістрі власного меча", "Осяяння", "Шлях до осяяння".

У кінці 80-х років поет переходить на викладацьку роботу на кафедру української мови та літератури (нині слов'янської філології) Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. Веде напружену творчу і пропагандистську діяльність.

До літературної премії імені Олекси Десняка, якої поет удостоєний 1979 року, додалася літературна премія ім. М.М.Коцюбинського за книгу "Шлях до осяяння".

Нині поет у розповні творчих сил. Виходять нові збірки віршів. Він — доцент Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка, заступник голови Ради Чернігівської організації Національної спілки письменників України.

ІЗ ЗБІРКИ "ДАРУНКИ ВЕРЕСНЯ"

На порозі весна, — обережно!
Почорнілих снігів не топчи,
Бо з-під них, наче думи бентежні,
Б'ються пролісків сині ключі.
Перші квіти — крізь вітер яружний,
Крізь морозець — сміливе стебло.
Хай тендітні пелюстки, та мужні,
Що дарують людині тепло.
Заздрю їхній стійкій непокорі,
Їх таланту світить у світи.
Прорости б мені проліском вгору
І Людині себе принести.

ТАНОК КОВАЛЯ

Акордеони, скрипки, труби,
Весільно гупала земля.
Дівчата запросили любо
На модний танець коваля.
Пішов у коло, зашарілий,
А ноги плутались не в такт.
Чи то музики грать не вміли,
Чи він до танців не мастак.
І раптом хтось заради втіхи,
Знайшовши рейку й молоток,
Почав видзвонювать зі сміхом
Ковальський з вогником танок.
Ступив по колу величаво
Без вигуків і зайвих слів,
Лиш в погляді його смаглявім
Вогонь калиновий зацвів.
Немов біля свого ковадла,
Коли виковóвав плуги,
Так молодод, завзято, радо
Колінця витинав лихі.
І дивувались молодиці,
І заздрість брала молодих.
Знайшов же десь коваль криницю
З живцями юної води!

За простоту без простаків,
За житній хліб без остюків,
За дружбу вічну без ножа,
За тих, у кого є душа.
За сонце, місяць, небосхил,
За землю, вмиту рясно потом,
Боротимусь аж доки сил,
Не відкладаючи на потім.

ПРИРУЧЕННЯ ДИКОГО КОНЯ

Ось де міць, ось де тугість,
Ось де блискавки тінь.
Мчить нескошеним лугом
Необ'їжджений кінь.
Вільний вітер розгоном
Гриву й хвіст розвіва,
І копититься дзвоном
В землю вбита трава.
Надривається серце,
Біла піна клубком.
Ми обое уперті,
Нам нелегко обом.

Голодні думають про хліб,
Бездомні думають про хату,
Поет, придумавши верлібр,
Римовано почав писати.
Комусь чогось не дістає,
Комусь на серці наболіло,
Чого не хочеш бачить — є,
Нема того — чого б хотілось.

ВЕСНЯНЕ

1.
Ще дерева з морозу голі,
Чорнозем прилипа до ніг,
Сірим зайчиком серед поля
Проглядає підталий сніг.
Засвітилися дні погожі —
Промінь кинуте по зимі!
І земля вже на небо схожа,
Наче зорі і ми самі.

2.

Сніг перестав у променях іскритися.
Вже день чи два лишилось до весни.
Стоять в лугах обскубані копиці,
Ховаючи в собі торішні сни.
Вночі, мов злодій, крадеться морозець,
Ще лід блищить на заспаній ріці,
А вдень на ледь проталеній дорозі
Уже смакують воду горобці.

3.

Розгодинилось, не шелесне,
Біле сонце гойда блакить,
І ріка, що недавно скресла,
По-весняному вже шумить.
По-весняному пісня лине,
Витьотьохкує "жив-живу".
Квітень пестить, немов дитину,
Перемиту в лугах траву.

4.

Нарешті закосичилась весна,
Втекли у безвість холоди завзяті:
У когось в клуні клеплеться коса,
Хоч рано косовицю починати.
Бо на залитих паводком лугах
Лише човни видніють острівцями,
А з верб злітає жовта пилюга,
Бджолино кружеляючи над нами.
Від картоплиння сизуватий дим
П'янить птахів над свіжою ріллею.
Ось-ось цвітінням вибухнуть сади
І спеленають білим світ зелений.

5.

Зацвіли, забуяли вишні,
Забіліло кругом вночі,
І кантату весни одвічну
Замузичили знов дощі.
Знов умита земля довкола
Тепло й м'яко лягла під плуг:
Гарних засівок тобі, поле!
Тобі квітів прегарних, луг!

АКВАРЕЛІ

*

Незчувсь, як одгули хрущі,
По всіх усядах править літо;
Деркач на лузі сумовито
Піснями бавиться вночі.
Спекотне місто вабить пляж,
А в селах вже мантачать коси,
Буслят ватагу безголосу
Батьки виводять на віраж.
Вже хлібодар відчуть зумів
Серцебиття зерна в початках.
Ось-ось попроситься під жатки
Жовтава повінь колосків.

*

Дощ одхлюпався по асфальту,
Змив гарячого дня сліди,
І веселка грайливим сальто
Перекинулась до води.
По-новому запахло в місті,
Мов хто сіно з лугів провіз,
І останні пташині вісті
Повідомили: — Ясно скрізь...

*

Удосвіта, коли зникають зорі,
Лишивши в небі ледь помітний слід,
Здається світ відкритим і прозорим,
І урочистим нам здається світ.
Над обрієм розкриленим знаменом
Підноситься рожево-синя висьь...
Співають радо тенором зеленим
Сади, що в тепле літо одяглись.

*

Сховало сонце руки в надвечір'я,
В одну з'єднались тіні неживі,
І відблиски від першого сузір'я
Тремтять уже на росяній траві.
І всесвіту зірниці ясночолі,
Красою повінчавши рідний край,
Білявий місяць, наче крихту солі,
Поклали на небесний коровай.

*

Мисливцем обережним вийду з хати,
Щоб не злякати перелив роси,
Що з ночі вийшла мить похизуватись
На зелені розкішної коси.

Над шляхом білоусі осокори,
Мов новорічні з гумором діди,
Вже познімали з неба світлі зорі
У подарунок вишням молодим.

*

Оддухмянився цвіт акації,
Зав'язались тугі плоди,
Білих лілій тендітні грації
Лебедино летять з води.
Так розгонисто, по-червневому
Сонце котиться у zenit.
У промінні, неначе в неводі,
Б'ється зелено білий світ.

*

Вже навіть день втомивсь від медозбору,
А бджоли в працювиту танку,
Мов вишивають хрещиком узори
На гречки полотнянім рушнику.
Нерушену липневу мудрість поля,
Вершину материнства й доброти
В колясці сонця сонях ясночолій
До обрію продовжує везти.
І, скинувши турботи хмар із себе,
Вдихаючи всі пахощі землі,
До нас веселим пасічником небо
Схиляється у жовтому брилі.

ДАРУНКИ ВЕРЕСНЯ

1.

Свої дарунки вересень приніс.
В городах пахне вистиглим окропом,
У срібнім павутинні падолист
Парашутистом провиса на стропах.
Мовчить за літо встояна вода,
Стоять стоги, в тумани білі взуті,
І лісу жовтувата борода
Маячить на осіннім перепутті.

2.

Пора щедрот, пора осінніх вжинків,
Ледь-ледь не луснуть стиглі гарбузи,
Вербове листя жовтого відтінку
Нагадує картаті картузи.
Жовтневий сад, немовби на параді,
Вилискує на сонці міддю труб,
І тільки, мов на літньому посаді,
У зелені молодцюватий дуб.

3.

Добрий вечір, мій вересню,
Жовтий сніп моїх літ.
Залишився від березня
Ще беріз білий світ.
Залишилось від юності,
Від шалених надій
Серце, дивом наструнене,
Теплих згадок сувій.
Від суцвіття весняного
В соковиті плоди
Зі своєю коханою
Я зумів перейти.
Вже синочок, мов яблуко,
З мого віття зорить...
Долі нашої азбука —
Вересневості мить.

4.

Одтріпотів легенький вітерець,
Смугаста ковдра обгорнула днину,
І посміхнувся сизий туманець,
Вмостивши сонце під гнучку калину.
Життя забилося в крапельках роси,
Вечірня свіжість вдарила у груди,
І вже землі щедротні голоси
Піснями засвітилися у людях.

ДИПТИХ

1.

Побачив диво дивне вранці:
На білій груші угорі
Живими гронцями рум'янцю
Погойдуються снігурі.
Пороша випала й не тане,
Скувались на річках мости.
А осінь думала, що рано,
Й не встигла листя підгребти.

2.

Уже беруться памороззю вуса,
Повітря на морозі аж гуде.
Та агроном, що в іній одягнувся,
Виіскрює здоров'я молоде.
Нарешті навернулося на зиму,
Снігів таки достатньо намело.
І сниться заколисаним озимим,
Що вже ідуть комбайни за село.

ІЗ ЗБІРКИ "ОРБИТА ЗЕРНИНИ"

ПІСНЯ ВЕТЕРАНА

Важким накульгуючим кроком
Ішов повільно, без речей,
Лише гармошка сірооко
Підморгувала з-за плечей.
Піднявсь на приступки вагону
Не молодий, та ще й не дід,
А новобранці із перону
Йому гукали щось услід.
...Пройшлася планкою правиця,
І полилися голоси,

А ліва, мов підбита птиця,
Протезом билася в бази.
І про солдат, і про дороги,
І про кохання, і про дім
Співалось в пісні Перемоги...
І він, здавалось, молодів.

ОРБИТА ЗЕРНИНИ

У найпростішим
суще і глибинне:
З космічних сфер
вертаюсь до села.
Життя мого орбіта
круг зернини,
Довкола плуга в полі
пролягла.
Хай кажемо,
що не єдиним хлібом...
Але ж хто ми
без зерняток отих?!
Тому на півокрайці
й схожі німби,
Які вінчають
голови святих.

ПАМ'ЯТІ БАТЬКА

Сонце світить, а лица похмурі.
Не до свята готують столи.
Щойно друзі труну, мов зажуру,
В найостаннішу путь понесли.
Погорюють, лишивши самого

Наодинці з землею, в землі.
Не було, кажуть люди, їй-богу,
Теслі кращого в нашій селі.
Скільки хат і домівок останніх
Збудував на своєму віку...
Мерехтить біло напис прощальний:
"Від усього села"
на вінку.

Прийдуть ті, хто з ним був до останку,
Сядуть мовчки за довгі столи.
... Без господаря жовті рубанки
Павутиння на себе вдягли.

У МУЗЕЇ

А й справді я із давніх тих часів,
Від поколінь, що вже давно забуті.
Мої слова йдуть від слов'янських слів,
Близьких і рідних у глибинній суті.
А й справді я від рала і меча
І від землі, що вся пропахла потом.
З вітрин віки натомлено мовчать,
Мов люди після бою чи роботи.

Завжди тяжію серцем до простого,
До правди,
що і в складності проста,
До людяного кореня, з якого
Душа моя до сонця пророста.
До слів тяжію,
мовлених батьками,
Таких простих,
таких нехитрих слів,
Які на все життя своє затямив,
І велич їхню серцем зрозумів.

СОНЯШНИКОВЕ ДИВО

Серед зими на підвіконні,
В старому глинянім горшку,
Зацвів по-сонячному сонях
Малям в зеленім сповитку.
Хоч він і ріс не дуже швидко,
Не в ореолі літніх трав,
(Йому лише мороз по шибці
Братів білявих малював).

Та все-таки зацвів на диво,
Аж освітив сирі кутки.
В його пелюстках мерехтливих —
Ряхтять бабусині роки.
В одвічних клопотах-турботах,
Спочить на старості б, так ні, —
Кому, скажіть, була охота
Вертати взимку теплі дні?

ЮВІЛЕЙ САМОТНОСТІ

Незвичайний натюрморт:
Стіл та букет півоній,
В свічках святковий торт
Та в мозолях долоні.
Чекає на гостей
Самітньо жінка сива...
Нікого. А проте
Для неї це й не дивно.
Близьких давно нема,
Далекі — не приїдуть.
Куди не кинь — сама,
Щоправда, є сусіди.
Ще віком молоді,
У них свої турботи.
Погостювать забіг
Лише бабусин котик.

Хай в житті мене ще покрутить,
Бо життя — не весна з теплиць.
Не біда — на біді спіткнутись,
Аби тільки не впасти ниць.
Не біда, що земні напасті
Танцюватимуть по мені,
Аби тільки в багно не впасти
Перед чоботом у багні.

Вечір пам'ять мою колошкає:
І про те, і про се згадай.
Засвітився в очах волошками
Мій пісенний, мій рідний край.
Заспівала в душі мелодія
(... Сивий селезню, та не кряч...)
Де стежини у полі сходяться

Зацвіта дикий мак — зіркач.
Ще малим, у дитячій вимірі,
Свого краю збагнув красу.
В парі з вітром умитий зливами,
Босоного збивав росу...
Що в минулому —
 не повернеться,
Де пройшли ходаки-роки,
Туди промені згадок звернені,
Там і зараз мої думки.

Широкою дорогою
Повз хату у селі,
Повз верби та колодязні
 високі журавлі,
Повз греблю та баштани,
 повз кремезних дідів
Пробігло ноженятками,
 не лишивши слідів.
Пробігло, прокотилося
 крізь дзвоники шкільні,
Там вчителі, що дивляться
 із фото на стіні.
Там друзі найдорожчі
 найкращої пори,
І найсвітліші ранки,
 і дні, і вечори.
Пробігло біля першої,
 здавалося, судьби.
Довіку, певне, першої
 не можу одлюбитьь.
Біжить чимдуж, чимдалі
 від літа, від весни.
Лиш курява сивіє
 аж ген із далини.
Нема, на жаль, зупинки,
 щоби перепочить
І висмикнути з пам'яті
 пахуче сіно літ.
Обдумати, осмислити,
 що біг без вороття.
Від старту і до фінішу
 лише одне життя.

Ще бурчить громовиця,
Та небесний косар
Входить сонцем в світлицю
З-за розвітрених хмар.
Ручаями покоси —
Голуба сіножать.
Ноги просяться босо
По калюжах промчать.
Щоби райдуги бризок
Підлітали увись
До дитинства так близько...
Так чому ж
зупинивсь?

Дощ хлюпоче по полю
І полоще луги.
Мідні блискавки колють
Волохаті стоги.
Кажуть, що недоречно,
Час би сонцю світить.
Закосичилась гречка
Білим сяйвом суцвіть.
Ось жнива на підході:
В зернах б'ються серця.
І, мов нам на догоду,
З неба сміх промінця.
Розігнав притьмом хмари
І громи відкотив.
Із веселкою в парі
Перевиснув до жнив.

Осінній тамуючи подив,
Опісля недавніх злив
Вдивляюсь в морозяний подих,
Що інеєм ліс побілів.
Так нагло, раптово, неждано
У світ протужила зима,
Вже снігу поклавши на рани,
Куц глоду самотньо дріма.

Дружині

Заземлений, у круговерті,
В буденщині постійних справ,
Прости, любове, за відвертість:
Тебе, їй-право, не шукав.
Сама прийшла неждано й просто:
Земна, гріховна і свята,
Прийшла назовсім, а не в гості,
Мов жниця в вистиглі жита.
Тебе для всіх співають не стану,
І хоч спливають швидко дні,
Мотивом світлого кохання
Назавше будеш ти в мені.

Одпечалить і снігом,
одсльозить і дощем,
Суховієм пекучим одвіє,
Одсіче врешті й пам'ять
про тебе мечем —
Плинний час не таке ще уміє...
А поки що ми поруч
і рука ще в руці,
І вуста прагнуть вуст на
байдужім пероні.
То в серця б'ють і б'ють
від розлуки гінці —
В грудях щемно
"Люблю"
Ненароджене тоне...

Вперед ми крутим
колесо історії,
Кидаючи себе на жорна літ.
Здається, час ходу свою
прискорює,
Що ніколи з чола
зітерти піт.
А ми за ним, чимдуж,
щоб не відстати,
У надра, в космос,
до нових зірок...
А на пораду йдемо таки
до Матері —
По матерях звир'яєм
кожен крок.

ІЗ ЗБІРКИ "ТРЕТЄ ПОВЕРНЕННЯ"

Парад пройшов —
і під замки знамена,
Мовляв, чекайте до наступних свят,
Тому-то більше я люблю буденність,
Буденний день й по прізвищу мій брат.
Без вигуків і закликів з трибуни
Буденність відпрацьовую свою.
Гучний салют — то лиш
скупе відлуння,
Що буднями гриміло у бою.
У буднях — життєтворення основа,
Хліб на столах святкових
з буднів тих,
Тому й моє просте буденне слово
Не знає ані свят, ні вихідних.

БАТЬКОВА ПІСНЯ ЧАЙНА

...Над озером чаєчка в'ється,
їй, бідній, притулку нема...
(З народної пісні)

Отака-то сила — пісня білокрила,
Пісня білокрила
на мінорний лад.
По життю пройшла з ним до його могили...
На вустах у друзів поверта назад.
До рідні у хату,
за столи тесові,
Звідки він востаннє протужив крилом,
І ячить чайно пісні кожне слово,
Мо' підхопить, справді, чайка за селом,
Криками заллється птаха про людину,
Про сирітську долю,
про важкий талан, —
За батьків ізмалку —
був лиш дитбудинок,
Юність безпритульна із полинних ран.
Як фашисти вдерлись,
вже в морським бушлаті
За Одесу-маму бився старшина.
В пісні тій чайній
зміг він наспівати

Про лиху годину
з назвою "війна".
Скільки тих поранень,
скільки медсанбатів,
Вистояв і вижив...
А куди ж тепер?
В те село, де вмерла в час пологів мати,
В те село, де й батько через рік помер.
Хоч нема гніздечка,
але ж є гніздів'я,
Руки є і совість,
до роботи хист —
Виросло обійстя землякам на диво,
Кругодвір затишно вишнями обріс.
В радості короткій,
в надто довгій скруті
З вуст його чайно розкрилявсь мотив.
Сину тої пісні тільки б не забути!
До тієї пісні
сину ще рости...
"Над озером чаєчка в'ється,
їй, бідній, притулку нема..."

Від сонця й поту вицвіла сорочка,
Долоні ж мозолями зацвіли.
Все дбала про єдиного синочка,
Що з міста наїжджав було коли.
А вже як сил і вправності не стало,
Нехитре господарство продала.
— На пенсії вік доживу помалу, —
Тужила мати, жінка із села.
Тоді ж, як довелось просить сусідів
Внести дровець чи принести води,
Здавалось, в хаті позбирались біди,
Вона казала: "Це ще півбіди".
І тільки як в останню путь зібралась,
Відчувши, що цей світ вже покида,
Очима про синочка все питала —
Чи з ним яка не трапилась біда...

ПОВЕРНЕННЯ

Добрий день тобі,
 рідне обійстя!
Хата, клуня і двір в спориші,
Ти за нас із старою
 не бійся,
Будем жить...
 · Хоч тягар на душі.
Нас не візьме ні цезій, ні стронцій
(Вивчив, бачите, дивні слова),
А то знав лише
 землю та сонце,
Хлів, худобу, дровітню, жнива.
Будем сіяти, ще й засівати,
Бо жита ж неростуть від проклять...
Врожаї тут збирали багаті,
Та хто зараз їх буде збирать?
Бач, майор застеріг,
 як вертали,
Щоб не порпались тут,
 на землі,
Що, мовляв, смерть
 у наших врожаї.
Розумієм, либонь, не малі.
Та ці руки,
 що звикли до діла, —
Як їм, клятим, про все
 пояснить?..
Он, з дороги, стара й не присіла,
Вже на грядці...
 — Спинись хоч на мить.
Зараз притьмом
 відкрию колодязь.
Ось на цямрині:
 "Можна вживать".
Бач, не думав ніколи,
 що й воду
Під замок доведеться ховать.
Це спасибі ученим за атом
(Воно, справді, ресурс огого!).
Та настав час
 суворо спитати,
Як там сталось,
 чому і чого...
Проти вчених нічого б не мали,

ТЕСЛЯ

Здавалося, скипала кров у жилах:
До того рухи вправні та меткі,
Що дерево соснове
аж дзвеніло,
Мов грав на нім в чотири він руки.

— Як можна так робить
без відпочинку? —
Не раз він односельців дивував,
Коли підкову щастя до причілка
Промінчиком останнім прибивав.

А мій вже травень на тім боці
Стрімкої сивої ріки,
З дерев струсивши ніжну оцвіть,
Плодам зав'язує пупки.
І мій там червень колоситься
Без мислі, що прийдуть женці...
Вода з липневої криниці
Стіка сльозою по щоці.
Вже й серпень, наче лебідь білий,
Пливе на протилежний бік
Втішає яблуком дозрілим
Мене мій вересневий вік.

Розпряжу я карого коня,
Відпущу його на вільну волю,
Хай розпустить гриву —
та й по полю...
Аж вогнями звихриться стерня.
Путо, і вуздечку, і сідло
Хай навек забуде в тім безмежжі,
Хай заняття з-під бича
в манежі
Згинуть...
Наче їх і не було.
На привілля до своїх братів —
Крізь вітри гарячі і холодні —
Понад краєм зимної безодні
Хочу я,
щоб кінь прокопитів.
То гляди ж, мій конику,
дивись,

Мовляв, летімо за село.
Життя предивну коловерть
Життям лиш виміряти можна,
Бо всесвіт і клітинку кожную
Воно заповнює ущерть.

Укриває мене
ковдра жовто-блаватного диму,
Думи осені жухлі
у свій вирій далекий летять:
Я не знаю, чи смерть
нас несе у мішку за плечима,
А чи ми смерть несем
за плечима усеньке життя.
— Молодий-бо іще
про такі премудрації думать,
Краще яблук нарви
й пригости зашарілих дівчат... —
Мудрі мами слова,
із таким неприхованим сумом,
Після них буду довго
сірим поглядом в небо мовчать...

Жує туман сніги понад Десною,
Бруньками переспівує лозняк,
І вороння парується по двоє, —
Весною вже запахло як-не-як.
І хай ще ніч, обнявшись із морозом,
Ув інеї ховає наготу,
Та більшає проталин на дорозі,
Й синиці вже співають на льоту.

ВЕСНЯНЕ

Синя музика квітня
Капле соком з беріз,
Вже й птахи перелітні
Почали свій круїз.
В кожушку із туману
Потепліло землі.
Сніг останній розтанув
В снігура на крилі.

Нещадний з півночі
травневік,
Оббивши квіту пелюстки,
Приліг спочити під дерева
На зеленіючі грядки.
Торкнувся білими вустами
Зела
іще дитинних вуст.
Сам, подобришавши,
не стямивсь,
Як враз на легіт обернувсь.

Таке в світі буває не часто,
Треба й справді любов'ю горіть,
Щоб отак зірками зірчасто,
Мов цілунками, землю укрить.
Навіть чистому небу здається,
Що справляє весілля земля.
В час такий як замовиш лелеці —
В сповитку принесе зірчення.

ПІСЛЯГРОЗЯ

З-за хмар ще сонце променята мружить,
Ще на землі ляга чубата тень,
Не встоялись ще від дощу калюжі
І ледве чути де-не-де: цвірінь.
Ще грім далекий голубом воркує,
І ручаї ще грають в передзвін,
Ще навіть коник шепоту не чує
Тих трав, що піднімаються з колін.

Пожовтіли зелені китиці,
Нагулявся по стеблах сік.
По-старечому сонце світиться,
Сиву голову гне набік.
Все в природі стає натовленим,
Час уже й відпочить землі...
Наче добрим про літо спомином
На осонні гудуть джмелі.

**ПІЗНЯ ОСІНЬ...
ВІТЕР... МЖИЧКА...**

В напівзруйнованому храмі,
Звільнившись від останніх чар,
Листки пошерхлими губами
Цілюють мокрий тротуар.
Дерева зубожілим віттям
В осінні довгі вечори
Вмовляють скаженючий вітер:
— Гляди ж, хоч кору не здери.

В холоднім світлі ранньої зорі
Туман осінній
манівцями бродить
По вижухлих обібраних городах,
Де літо димом губиться вгорі.
А ще по затухаючих лісах,
Мов зазира
в порожні гнізда й нори...
Осінній сон...
Пробудження ж не скоро,
У нас, здається, осінь колиса.
В тривозі небо хмариться на плач,
Воно будь-кого сумувати змусить,
Бо вже ж у вирій відлетіли гуси,
Не попрощавшись,
заспішили, бач.
Опісля ночі аж дзвінкий льодок
Прокльовувати променям все важче,
А я ж ніяк ступити
не наважусь
В пекуче передзим'я
перший крок.

Вляглась хурделиця в замети,
Збілів мій погляд від снігів.
До лісу, мов соліст балету,
Лось копитами поле грів.
Таким розміряно-неквапним
І величавим був той біг,
Що навіть небо сиву шапку
Шпурнуло в захваті на сніг.
І сонце, від морозу яре,

Благословившись із-за хмар,
Його підгейкувало марно,
Під ноги кидаючи жар.
Він біг, як бігають на волі —
Без понукань і батогів.
Артист своєї тільки ролі,
Єдиної серед снігів.

Коли в серця
і блискавка, і грім,
І наші душі
Ладочка до Лади, —
Любов осіння, це вогонь — не дим,
Це й наших друзів
потаємна заздрість.
Із їхніх вуст
передусім зола
Посипле наші
голови хулою,
Та і тоді, щоби
Любов жила,
Не поруч будь,
а будь в мені,
будь мною.

БІЛА ЕЛЕГІЯ

Сипонули сніги
легко, біло, природно,
Сипонули раптово, неждано
сьогодні.
На надію мою,
аж ніяк не зимову,
Бо призначив я зустріч
осінній любові.
Та від неї, на жаль,
не лишилося й сліду,
Під порошу сховався
останній наш свідок:
Пожовтіле опале
березове листя...
Йду самотньо, без тебе,
по білому місту.

Чи рання осінь,
чи богиня йде?
Така ж хода буває лиш в богині,
Велично парком, наче птаха, лине,
І поглядом її світліша день.
По-лицарськи найперший падолист
Стає вже перед нею на коліно.
Ходу зачувши, з-під землі коріння
До ніг її свій прокладає міст.
Посмакувавши ще живу росу,
Ревниве сонце перед нею тане,
І губляться розгублено каштани,
І з верховіть угледівши красу.
І погляд мій за нею теж біжить,
Ланцюг благопристойності порвавши,
Цей дивний образ вкарбувавсь назавше,
Як і оця жовто-багряна мить.
Два кирпуни із ранцями в руках,
Вітаються, забігши перед неї.
— Добридень вам,
знайшли ось на алеї
Ми сонечко, що впало із листка.
Жива краплина літа у руці
Брунькує крильця перед листопадом...
З осінніх повертаючись оглядин,
В собі я ніс ці дивні промінці.

ІЗ ЗБІРКИ "ЖИВИЦЯ ЖНИВНОГО ТЕПЛА"

Щоб чорний ембріон намови
У чорне зло не переріс,
Я виміряю кожне слово
Дозиметром болючих сліз.
Тим паче, слово, повне гніву,
Що й розум людський підкоря,
Перевіряю, як не дивно б,
Лише дозиметром добра.
Щоб впевнитись ще більше в слові,
Щоб не накликать ним біди —
Дозиметр честі і любові
Я у собі ношу завжди.

Яке ж я слово покладу
В підмурок храму, що в уяві,
Щоб і міцне, і нелукаве,
На щастя щоб — не на біду,
Яке ж я слово покладу?
Є слово грізне, мов гроза,
До нього важко й підступиться,
Вогнетривке й тверде, мов криця,
Що не підточить і сльза —
А може б, слово доброти?!
Але ж як бути з ворогами,
Що запанують раптом в храмі,
Де помисли мої святі?
Ой важко буде доброті!
Напевне, покладу слова
Надії, правди, світла, віри,
А головне — прості і щирі,
Щоб в них любов була жива,
В підмурку будуть ці слова!
Та першому отут лягти
Такому, щоб могло єднати
Весь Білий Світ. Це слово — Мати.
В основі світу, Мамо, Ти!
Мій храм собою освяти!...

Забути,
забути,
забути...
І стійло, й невірницький біг...
Сідло, і попону, і путо,
Й важкий із сириці батіг.
Нехай без вівса в раціоні,
Зате ж виціловую луг.
Єдиний жокей і погонич —
Мій власний нескорений дух.
Лечу — куди хочу,
бо вільний,
І кланяюсь я лиш траві.
Та чую:
підступна свавільність
Вже зріє в чийсь голові.
Знов хочуть мене приручити,
Стриножить в мені мою стать

Й життя обіцяючи сите,
В підкови мій світ закувать.

НА ІВАНА КУПАЛА

Одвічна мудрість цього свята
Передалась через віки:
Чаклюють на вінках дівчата,
Вогонь розводять юнаки.
У даль пливають дівочі долі
(а в кожної на думці свій),
Пливе блакить волошок поля
Із туги сплетених надій.
А над розведеним багаттям
Мужніють славні юнаки...
Одвічна мудрість цього свята
Передалась через віки.

Заясеніли ясени —
Й лоскотний подув матіоли
Закружеляв мене над полем
Й поніс до милої Десни.
Цей дивовижний справді сон...
Це видиво моєї мрії...
Поворухнутися не смію,
Попавши у такий полон.
Боюсь розплющених повік...
Боюся не побачить маму...
Боюся, що колись не стямлюсь
І перейду в тужливий крик.

ПРОВЕСІНЬ

Вже березнем
Весна благословилаь.
З лица зчорнілі —
Схлипують сніги.
Ламає лід,
Відчувши юну силу,
Вода
І розмиває береги.
І розповивши
Брунечки на лозах,
Лукаве сонце
Веселить синиць.
А горобці,

Забувши про морози,
Вже воду п'ють
З проталин,
Мов з криниць.

Купаюсь в повені весни,
І сам овеснений весною,
І повертається надія
До мого серця з далини.
Верта овеснена краса
Бджолиним роєм на осоння,
І сонце в голубій короні
Грайливо творить чудеса:
То райдужить усе довкіл,
То листячком з бруньок стріляє,
А то й саме летить в розмаї
Конем вогнистим без вудил.

ГОРОБИНА НІЧ

М. О. Рудьку

І буревій, і градобій
Дражнили темінь горобину;
І грім, регочучи причинно,
Злютився на вербі старій.
Враз крона скрикнула в огні
І розчахнулась серцевина...
Мов хоронив близьку людину —
Так боляче було мені.
Шалене дійство темних сил
До третіх півнів жирувало,
А потім відлетіло в далеч,
Лишивши пір'я з чорних крил,
Обгорений кістяк верби,
Прибите переджнивне жито,
Та не вдалось-таки убити
Початку світлої доби.
Бо невмируще ж не вмира...
Любов'ю сотворивши диво,
Червонодзвонним переливом
Скресала вранішня зоря.

ДИСОНАНСИ ПІСЛЯГРОЗДЯ

Далекий грім, обцілувавши тишу,
Без оглядки за небокрай пішов,
На полі із пашницею полишив
Сліди своїх важезних підошов,
Дощем в низинках витоптане жито,
Місцями пережований ячмінь
Й гороху крильця

збиті-перебиті, —

Я над усім цим — дивовижна синь.
А над усім цим, сонцярий сонях,
І росянистий перелив зела,
І простір, аж тремтячий від озону,
Й надія,

що раптово ожила...

В осінню просинь
полиск літа,
Живиця жнивного тепла.
Небес розвітрена палітра
Вниз голубінню потекла.
І вже рікою голубою
Завирувало все довкруг.
Пливуть у поцілунку двоє,
Мовляв, нас, осене, не руш.
Не руш своїм щемливим дивом
Це різнобарв'я далини.
Згоряють від твого ж огнива
Не те що згадки, навіть сни.
Дай нам довіку не прощатись,
Спивати голубінь з повік.
Опале листя ледь прим'яте...
І Острів двох...

Ні — Материк!

В лозняку достигає ожина —
Оксамитова синь з-поміж віт.
І душа розгоряється синьо,
І світліша від синяви світ.
Незвичайні серпневі етюди,
Де впереміж ожинні тони:
Загорілі до синяви люди,
Синя річка і сині човни.

І допоки пустун-вересневик
Різнобарв'ям ці дні розстріля,
Прихилюся до синього мрева,
Й сивина засиніє моя...

Під сімома вітрилами,
Ще й на семи вітрах,
Розвиднювався крилами
Омріяний мій шлях.
Летів по нім, аж курява
Здіймалася з-під ніг;
Змагався з вітром-бурею,
А з тишею — не міг.
Не міг я вчасно стихитись,
Навшпиньки десь пройти.
Все думав:

От скоріше вже б
Добігти до мети.
Та на шляху неспокою
Щось падаю частіш,
Роки ж услід поцвѣохують:
— Скоріш...

Скоріш...

Скоріш...

В житті моєму — ще не осінь,
Якраз пора серпневих жнив:
Літа влягаються в покоси,
А так, неначе ще й не жив.
Одлебеділи лебедята,
У липні ставши на крило,
І з кожним днем земліє мати,
Скородить час її чоло.
І з кожним днем усе частіше
Мене вимучують думки:
Що я надбав...

Що я залишу...

Й чи дозбираю колоски...

Ми всі овеснені жінками.
І як в житті б нам не було,
Жіноче божество над нами,

Над нами Мамине крило.
Воно нас всіх остерігає
І дух підносить наш увисьь,
Без жінки-матері, гадаю,
Наш час, напевне б, зупинивсь.
На ній тримається все суще,
І наш добробут, і сім'я,
Всі ми і навіть вся земля.
Щасливим буде вік грядущий,
Як буде мати з немовлям!

ІЗ ЗБІРКИ "МОЯ ТИ ЗЕМЛЕ"

Я від землі —
і в землю вірю.
Я до землі горнусь —
бо свій.
В моїй землі — моя надія.
Моїй землі — і подих мій.
Моя земля — Українська наша.
Її любить — не досить слів.
Колиска дітям від батьків —
Найзаповітніша, найкраща.
Й моєї віри не схитнути —
Корінням в рідну землю вріс,
До бід її навік прикутий
Білявим займищем беріз.
Душі моєї ненаситець
Черпає сік з її глибин,
Й моему слову колоситись,
Допоки в надрах буде він.

Мій пращуре із глибини віків,
Мій хлібодаре, воїне, прабатьку,
На прапорі твоему вже спочатку
До неба прихилились колоски.
Ти жив завжди з надією на мир,
Творив добро, утверджував людину,
Та зазіхав на тебе безупинно
Неситий, завидючий вражий зір.
Заради майбуття своїх синів
Стояв на смерть за край свій і за волю,
Зерно слізьми котилося по полю

Із жита, що зібрати не зумів.
Без тебе вже, як скреснула ріка,
З отих зернин зазеленіло жито.
Немає сили, щоб наш рід убити —
Не вбити єдність неба й колоска.

*Моєму однокласнику І.О.Дрижаку,
що очолював Чернігівську пожежну дружину
під час аварії на Чорнобильській АЕС*

Дзвенить зоря над лугом вечоровим.
В міжхмар'ї місяць грає в "гойдаша",
Й від пісні солов'їної раптово
Аж скинулася зболена душа.
Так захотілось все довкруг любити,
Голубить Всесвіт
в крапельках роси,
Й разом з весною цілувати літо,
П'яніючи від божої краси.
Стою по пояс в срібному тумані,
Немов чаклун,
піднявши руки ввись,
Й не відаю, чи в дійсність, чи в оману
Розхристано душею задививсь.
Не руште цього дивомерехтіння,
Воно ж і так одну коротку мить,
Жагу життя в собі відчувши нині,
Горю, аж яра в жилах кров шумить.
Не руште ж бо, я сам це диво зрушу
І в гнівне русло кров свою пушу.
В мені ж горять радіаційні душі
Дітей України...
Вбивцям не прощу!

КОСАРСЬКИЙ ХЛІБ

Нарешті дотягнув останню ручку,
Обтер неквапно травами косу
І, умостившись на покосі зручно,
Хвилюю, натомлений, заснув.
Гули джмелі червоно в надвечір'ї,
Проміння стало швидко догорять.
Легкий туман, немов дитя, з довір'ям
Горнувся до старого косаря.
В півзабутті він відчував, як тіло
Рікою розливалось по траві,

І тільки руки від натуги мліли
Та дзвін коси стояв у голові.
І раптом пронеслось:
Пора рушати! —
Онук уже до воза впряг коня...
Підвівсь, підворошив покіс прим'ятий,
Мов попрощавсь до завтрашнього дня.

Олександру Довженку

Хлоп'ят ватага знову на рибалку
Досхідно босоножить по росі.
Велике щастя відчувати змалку
Десну у зачарованій красі.
Добігли — і з розгону в сизі хвилі,
Аж бризнуло відлуння гуртове.
Поперед хлопців теж "хлоп'ячим" стилем
Сашка Довженка посмішка пливе.

ДИПТИХ

I

Єдинорідні ми,
бо від Землі,
З незмінним майже
генетичним кодом.
У єдності нас названо
народом,
Бо лиш йому підвладний
плин століть.
Лише в народі
той живлющий струм,

Що бореться

із тлінністю і смертю —
Тому з скрижалей Пам'яті
не стерти
Далеких предків
саг,
билин
і дум.

II

Лиш в пісні слово має повну силу,
І то лиш в тій,
що вистраждав народ.

Бо в ній
 Душі
 такі правдиві крила,
Що й нас підносять
 у часи незгод.

НА МОТИВ НАРОДНОЇ ПІСНІ

Що вже зорею ранньою
Ніч темная обранилась,
Обранилась, заплакала
Зірками, наче маками.
Ще й нашою розлукою,
Задавненою мукою.
Ти ж не моя, лебідонько,
Про це лиш нічка відає.
Ми долею не суджені,
Із іншими одружені.
Хоч рідко потай бачимось —
Для нас не все ще втрачено:
Овеснені надією,
Серця коханням гріємо,
Та вже зорею ранньою
Ніч темная обранилась,
Заплакала розлукою,
Задавненою мукою.

І ПАРУБОЦТВОМ ПРОЩАННЯ

(пісня)

Може, справді дивак,
Може, втрачений смак,
Але я закохався на диво
В цю маленьку смішну,
В цю весну запашну,
Некрасиву для інших, можливо.
А мені до душі
Очі — гострі ножі,
Що пронизують серце коханням.
Хай бунтує рідня,
А ти доля моя,
Ти моє з парубоцтвом прощання.
Жди, наїдуть свати,
Щоб навести мости
І навіки обох поєднати.
Буде вічно горіть
Сонця нашого світ —

Прибери в рушники свою хату.
Може, справді дивак,
Може, втрачений смак,
Але я закохався на диво
В цю маленьку смішну,
В цю весну запашну,
Некрасиву для інших, можливо.

ІЗ ЗБІРКИ "СИВЕ БАГАТТЯ"

МОЛИТВА

По життю я іду
 кимсь давно вже протореним курсом
Під зорею судьби,
 що проміниться дивно в мені,
До очищення йду
 крізь оману земної спокуси,
Несучи у собі негаразди і болі земні.
Зоре ясна моя,
 ясновиддя всевладного Бога,
В сяйві світла твого
 на колінах тобі я молюсь:
— Освіти й освяти
 Україні полинній дорогу,
Від напастей врятуй
 і врятуй від усяких спокус.
Своїм променем висвіти
 помисли чорні лукавих,
Дай прозріти у слові
 одуреним рідним синам.
Хай на небі й Землі
 сяє Богу єдиному слава!
Ні, не суду Його,
 а Любові Всевишнього — нам!

Мотуззям руки вузлуваті...
Сум і безвихідь ув очах...
Людина а чи тень то в хаті,
В якій прогнів родинний дах.
В самотині з самотнім богом,
Вже й не говорить, а мовчить:
Дожився, що не носять ноги,
А смерть не йде...
Як далі жить?

Поволі серце кам'яніє:
Вже ж доки йому ясенить?!
Та раптом скинеться надія,
Мов риба, що попала в сіть:
Мабуть, приїхав син у гості,
Чи, може, внуки, чи дочка?
... Знадвору ж чуть різноголосся...
А то... лиш пес котів ляка...

*Пам'яті М.М.Коцюбинського
і його невмирущому "Інтермеццо"*

Спочинь, душа моя, спочинь,
Із виру вихлюпнись на плеса,
Розрайдужся до піднебесся,
Розвіявши собою тінь.
Спочинь, душа моя, спочинь.
Пощо тобі за все болить?
Супроти зла ти ще безсила.
Згорни ж в гніздечку теплім крила
Та тихо тьохкай із міжвіть.
Пощо тобі за все болить?
Хай все, як і текло, тече,
Хай стогнуть од безводдя ріки,
Хай нам вкорочується віку
Страшним чорнобильським мечем.
Хай все, як і текло, тече.
А ти мугич собі пісні
На мові предків призабутій
І не докопуйся до суті,
Чом людство на духовнім дні.
Мугич собі під ніс пісні.
Але пощо мені така душа,
Що схожа на бездушшя?
Воно ж і так за горло душить,
На жаль, вже душить —
не ляка.
Пощо ж мені душа така?
Тому натомлену жену,
Жену тебе я на поталу,
Бо все, що ти зробила, — мало,
Спокутуй же людську вину.
З тобою я ж себе жену...

Стаю скупішим на слова,
Й на почуття стаю скупішим,
Цінуючи все більше тишу,
Мов гожу днину у жнива.
В животворящу тиху мить
Розкуто я живу думками,
Душа моя, неначе в Храмі
До Бога свічкою горить.
Від суєти, від маяти
У тиші йду до рівноваги...
Та грому пристрасну наснагу
Не можу в тиші берегти...

ПЕРШОЦВІТ НЕ ПЕРШОГО ЦВІТІННЯ

Запульсувало проліском життя,
Здали свої позиції морози,
Квітневі небеса у передгроззі
Для нас готують дивні відкриття.
Не так натужно кахкають діди,
Розвітривши на сонці сиві вуса
І кіт, з загулу щойно повернувшись,
Знов рветься з хати —

вдома не сидить.

Перегорає соками верба,
Вистрілюючи бруньками жовтицю,
І навіть журавель біля криниці
З веселим скрипом гне свого горба.
Чудні метаморфози по весні,
Ламаються, мов лід, стереотипи:
Чи від спокуси Бог мене укріпить,
Від буйноцвіття, певне, — таки ні,
Принадливо жіноцтво розцвіта,
Рум'яниться дівча перед цвітінням,
Від світлоднів тікають темні тіні...
І вже не гнуть мене мої літа.

Подолист тумани промива
До півдня холодною росою,
Віддзвеніла в далеч наді мною
Бабиного літа тятива.
Поглядом чомусь усе частіш
Я голублю білі хризантеми,

Що об себе розбивають темінь,
Й на душі стає мені світліш.
Ще бува, то спалахне на мить
Жар останній пізньої жоржини,
З нею догорю до попелини,
Тільки б передзим'я це зігрить.

Вересню, зі мною не лукав:
В нас з тобою обопільна доля
Літнє сонце зимно душу коле,
Сміючись здебільшого в рукав.
Кажуть, золота у нас пора
(Золота, в посрібленій оправі),
Медовичка в росяній отаві,
Наче свічка в храмі, догора.
Ще ж до вжинків, так-то воно так,
З-під небес все звезено в комори,
Животієм згадками про вчора,
Не забувши першоцвіт на смак.
Слава Богу, є коли згадять —
Ночі ж довгі, мов пісні собачі.
Вересню, насправді, ти неначе
Мій по крові і по духу брат...

Одкупався в снах рожевих,
В маминих піснях.
Налітався по деревах
Білокрилий птах.
Одвеснів у світлих мріях,
Грозами пропах,
Стрепенувся — і розвіявся
Сизокрилий птах.
Відтужив сумним коханням,
Сквилився в ночах,
Впав на землю —
і обранився
Голубий мій птах.
Звив гніздо у піднебессі —
На семи вітрах.
Підростає вже й Телесик,
Ще пташа — не птах.
Лебедино, соколино,
Людяно рости,

Окриляйся і будеш, сину,
Людиною ти.

ІЗ ЗБІРКИ "ПІД СЬОМИМ НЕБОМ"

Леліє небо золотавим мревом,
Благословивши благодатний день.
І ледве чути в тиші вересневій
Опісляжнивний відлунок пісень.
Солодкий смуток огортає душу —
Вже ж яблуко в руці, не на гіллі.
Про паморозь ранкову не забувши,
Над соняхами журяться джмелі.
Й занурившись до пояса у хвилі,
Понад Десною мріє верболіз,
Фантазії віддаючись на милість,
Я й сам в цю землю верболозом вріс.

Наче схимник на прощі,
Я за тебе молюсь
Повсякденно й всеношно.
Славна Київська Русь.
Чим ти так завинила
Перед Богом й людьми,
Що полишена сили
Вийти в світ із п'їтьми.
Ти зборола навали
Всіх заброд-ворогів,
А свої ж потоптали
Твою кривцю і крив.
Всепрощающий Боже,
І прости, й поможи,
Бо без тебе вже, схоже,
Нам конать на ножі.
Кров без тебе не змити
І не встати з колін,
Не світитись до світу,
А лиш кидати тїнь.
Боже правий, могутній,
Глузду ж трішки нам дай,
Щоб в цій смуті і скрутї
Вберегти рідний край.

ПАМ'ЯТЬ ДИТИНСТВА (триптих)

I
Уже і в снах на порох стліло,
Між забуттям десь на межі,
Та інколи так наболіло
Душа замре на віражі
І оживе в моїй уяві
Білява хата край села
В вінку солом'яно-русявім...
Такою ти тоді була.
Над призьбою — низенькі вікна.
У шибу гляну — комин, піч...
Ось-ось неначе маму кликну...
... Та лиш солоний щем із віч...

II
Хто ж це, хто?
Агов, хлопчиську!
Ти, напевне, заблудився
Серед безлічі безкраїх
Перетоптаних доріг.
І блукаєш манівцями,
Колеш босоногу душу
Об стерню немилосердну
Скошених давно років.
І чого тобі тут треба,
Серед цього часоплину,
Серед простору під сонцем,
Що хлюпочеться в Десні?
Кожну пестиш ти травинку,
Глід, паслін на зуб смакуєш,
По озерцях до корзини
Витупцьовуєш линків.
Лиш увечері до хати
Крадькома приволоцюєш.
— Де ж ти цілий день пробігав?
Та ще й просишся в нічне, —
Журять батько, журять ненька.
Ну а ти після вечері
Й справді з друзями своїми
Коней ракуваті ведеш.
Луки зоряні, багаття...
Ти з однолітками в колі...
І почуєш, і розкажеш
Чудернацьких небилиць.

В попелі спеклась картопля,
На шпеньку підсмажиш сало...
Не отямишся — вже й ранок:
— Гей, по конях!

До села!

А туман, як біла хмара.
А земля, як світле небо.
Мчать з підсвистом та з піснями
Вершники, мов божа рать...
Покотилося відлуння
До самісінького серця,
Чуб русявий розвихрився.
Хлопчику, скажи ж — де ти?

III

А чи дійсність, чи омана,
Чи зі мною це було?
Обриси села туманні,
Мов покладені під скло.
Вигін. Хутір. Пискунівка.
Перепечі. Овчарі.
Хата з призьбою, долівка
Висять зорями вгорі.
І високі, й недосяжні,
Але ж, слава Богу, є!
Що забулося — пропажа,
А що в пам'яті —
моє.

Навстіж вікна і двері,
Гаманець — до гроша,
Всі рядки — на папері,
Навстіж навіть душа.
Увіходьте, молітесь,
Пийте, їжте, беріть.
У моєму ви світі
Будьте мною на мить.
Та в щедроті, одначе,
Попрошу я вас теж.
Станьте серцем гарячі,
Світ любіте без меж.
Не гендлюйте дарами,
Що вам ближні дають,
І ніколи безтямно
Не виношуйте лють.

Обніміте брат брата,
Від Адама ж ми всі!
Нум серця відкривати,
Рятуватись в красі.

Біла музика печалі...
Жовта музика журби...
Назгад літо прокричало —
Одлюбив!
Одлюбив червоні звуки
Диво-вечорів.
В бубон жовтня осінь стука —
Одгорів.
Одгорів,
 лиш попіл сірий...
Та ще згадок жар...
Гуси-лебеді —
 у вирій...
Реквієм...
 на жаль...

Прощай, липневе внічування,
В лелітках сонячних зайчат.
Лиш раз освідчившись в коханні,
Сади до осені мовчать.
Зоріє синяво ожинник
Із верболозових долонь,
І, втративши свою невинність,
В отавах мліє оболонь.
Ячить душі щемливий присмерк
До пишно розпашілих руж
Й боби, гойдаючись в колисках,
Благають:
 — Нас іще не руш.
Таке це дивне перехрестя —
В обіймах осені весна...
Пожнивна урочиста мяса
До мого серця долина.

СЮРРЕАЛІСТИЧНЕ (ДИПТИХ)

I

В промерзлих грудях —
мжички сіра дерть.

Осінній смуток —
зашморгом на шиї.

По ринві серця пінить безнадія.
Боюся, що залле її ущерть.

Аж до нудоти —
розпач у душі.

Трупинням пахне те,
що від любові.

Одвіявши мого життя полову,
Час лиш жменинку зерен полишив.

Та й той набуток кинути б...
і край...

Із тліну в тлін
вже б швидше повернутись...

Одвічні ми у вічності за суттю...

Як пекло є,
то ж, мабуть, є і рай.

II

Ущухла мжичка,
промінь із-за хмар

Удавку, що на шиї,
миттю зрізав.

Без попереджень зайвих і без візи

Летить до Сонця настрою Ікар.

Ляга на серце світла голуби́нь,

Лоскоче груди елеґійний легіт.

Сад зашарівся,

певне, від бентеги,

Що де-де листя жовте розгубив.

Виважують жовтневі терези

Років моїх недобру й добру пам'ять.

Ото лиш рай,

коли Любов із нами,

Любов,

яка чистіша від сльози.

ІЗ ЗБІРКИ "НА ВІСТРІ ВЛАСНОГО МЕЧА"

Ледь-ледь всміхається Десна,
Своїм неквапним водограєм,
Не здоганя, і не тікає,
Куди тече — сама не зна.

Без остраху, що мо' колись
Їй доведеться пересохнуть,
А перед тим міліть потроху
Ледь віддзеркаюючи вись.
Так сьогodenням і живе,
А те що буде — не минути:
Все по своїй природній суті
Перебігає в щось нове.
Я теж вподібнююсь Десні,
Хоча на ямах і вирую,
Пливу крізь вирви, ризикую —
Деснянська ж всміхненість в мені.

Дмитру Іванову

Повірте, я люблю земне життя,
Хай навіть і на прикрощі багате,
Бо де ж іще як не у нім триклятім,
Розкрилитись так можуть почуття.
Щоб падаючи в лузі горілиць,
До свого серця пригортать півнеба,
І воду пить, коли на те потреба
Ще з неприватизованих криниць,
І дай-но, Боже, не в останній раз,
В собі відчувши гордість за людину,
Неситим можновладцям в очі кинуть,
Що їх возить не буде мій Пегас.

Плакала сопілка в переході
Про Марічку, що шукала броду...
Плакала сопілка ще й ридала,
У серцях шукаючи проталин.
Проходжани йшли собі понуро,
Начебто не бачили й не чули
Клопотів своїх бридкі калюжі
Тож до сліз чужих байду...-байдужі.

Розпач перелитий через вінця —
Милостиня жінці чи сопілці...
Струена, либонь, до очманіння
Україна — що повія вільна...
Обскубли чужинці, обсмоктали
Та й своїх ще покручів чимало
Вочевидь поскубують зомлілу,
Ох, якби-то тільки ніжне тіло...
Душу ж бо — калинову сопілку.
Скільки вже ж терпіти?..

Скільки...

Скільки...

Ні в що, ні звідки, в нікуди,
Без манівців, і без дороги,
Не йшов кудись, а так ходив
Аж доки не прибивь до Бога.
День добрий, Боже, ось і я,
Твого розуму творіння,
Піщинка космосу безвинна,
Що й не побачити здаля.
Із чого ж ти мене зліпив,
Свою явив землі подобу,
Ще й глузду трішки дав на пробу,
Щоб зрячим був, а не сліпим.

За це спасибі, та однак
Як важко зрячим та розумним
В краю, де все під знаком глуму,
Де совісті ціна — срібняк.
Де і Тебе вже вознесли
Лиш на словах, а не на ділі,
Та з ближнього сорочку ділять,
Раніш окрайця відняли.
О милий Боже, що еси
Тут, на землі, і там, на небі,
Якщо не вдався я у Тебе,
Ти нову глину заміси.

Чи тривожна музика,
чи лиха година,
А чи, може, справді хтось
цілить в нашу спину...

На охмар'я схожий страх,
сповиває душу.
В храмі свічка догоря —
я ж теж колись мушу...
Догорить — аби не стліть,
не зчадить — зсвітитись,
Щоб душі стрімкий політ
був і на тім світі.
Струшую сумний навій,
сміхом повню груди.
У уста цілую мить.
Завтра..., а чи буде.

Я все-таки до літа доживу,
Я дочекаюсь отієї днини,
Коли схід сонця всміхненим зустріню,
Допоясно забігши у траву.
Коли росою охрищу лице
І освячу першопромінням душу
(Хай навіть Божу заповідь порушу
І буду мати каяття за це).
Але завдячу за земну красу
І Лелю і Даждьбогу і Перуну,
Поганський дух Купавою прокляне,
Його в піснях русальських піднесу.
Забуду дурноверху суєту,
Що розкошує у людським бедламі.
До тебе прагну, Придеснянська мамо,
Собою сина блудного рятуй.
Від клопотів, лайливої жони,
Від недругів і друзів щонайкращих,
В задусі жити з кожним днем все важче,
Скоріш зимові ж хмари розжени.

Вже полудень віку,
Вже день догоря.
Вже сонцем вечірнім
Кується зоря.
Туманяться очі
І серце імлить,
І щемно душа
Завмирає на мить:
Невже ж до світанків

Нема вороття,
Невже ж бо крізь пальці
Ковзнуло життя?
І росяно, й лячно,
Та я не боюсь —
Дитинно, юначо
До лугу сміюсь.
— Глядіть, навіжений, —
Мені хтось услід.
Біжить і не знає,
Що біг той вже від.
Від ніжних цілунків,
Що в пам'яті лиш,
Від нами у травах
Полишених тиш.
Від мрій нездійснених
І вчинків дурних,
Та я поміняв би
Свій досвід на них.
Ще й розум в додачу,
Пощо він мені,
Коли кровоточить
Душа у стерні...

Ані снігів, ані проталин,
Душа з душею без душі.
Тупе мовчання прокричало —
Чужі!..
Немов і не були у парі
Так наче й не було весни,
Спливуть і згадки незабаром
У сни...
Невже ж кохались без кохання:
Щоб так байдуже збайдужіть...
Та все-таки яка б не рана —
Болить...

ІЗ ЗБІРКИ "ДЕВ'ЯТИСИЛ"

Пам'ять на ослоні
до куделі тулиться.
Пряжа із-під пучок
витіка в клубок
І рояться думи,
наче бджоли з вулика,
Важко ж бо голівоньці
від важких думок.
Пам'ять на ослоні
про недавнє згадує
І про давньо-давнішній
призабутий час,
Пам'ять вже домотує
нитку суму й радості,
Щоб ряднинку виткати
і зігріти нас.

Випадає на трави роса
Чорносмолем гіркаво-тремтливим,
Й, обсипаючись попелом,
Сива
Йде до Бога Земля в небеса.
Йде наосліп, без слів і зіниць,
Йде, сердешна, із вирваним серцем,
Крізь озонову рану,
мов смертна,
Схожа на матерів-жалібниць.
— Боже правий, за що ж бо отак
Мої ж діти мене розпинають?
У безмежжі твоєму, в безкраї
Далі жити і дихати як"
Бог божественно-мудро мовчить,
У мовчанні отім його Слово.
В суєті люди ще не готові
Осягти їм відпущену мить!

Із небесного огрому
Заіскрило що є сил —
То ж весняний перший промінь
Сніговицю обкосив.

По покосах темно-синіх
Дзюркотливих ручаїв
Пустотливо, білопінно
Березневий день побрів.
До водоймищ лугом, полем
Підіймати берегти.
Тільки ліс ще в білій льолі
Й по байраках ще сніги.
Та вже скоро, незабаром,
Через тиждень ачи два,
Заспіває не базарна —
Квітка проліску жива.

І тумани, і роси
Після довгих ночей,
Зацілована осінь
Ронить листя з плечей.
Обнімаючи ніжно
Мою душу вві сні,
На побачення пізно
Кличе, мов навесні.
Я іду юно-юно,
Й не хода то, а біг,
Тільки ж грому відлуння —
Хризантемами сніг.
Забіліла до болю
За вікном далина,
В тім, що ми напівголі,
Хіба ж наша вина?
Та крило моє дуже
В леті час підкоря.
Зоряницею ружа
Ще горить — не згоря.

*Дорогій мойй землячці
Ганні Тимошко*

Зовсім близько хвищує зима,
Завірюхою так вже періщить,
Кучугурить все вище і вище,
Що і просвітку в небо нема.
А на неї я ще не чекав,
Ще он в глечики пізні жоржини

Догорають, неначе жарини,
З димовинням підсушених трав.
Ще ж я поглядом вкрадки ловлю
Сміховиння дівчаток дозрілих,
Що з веснянкою щойно зустрілись
І не знають сум'яття жалю.
І не знають того, що колись
Їх чекає теж бабине літо,
Щоб зігрітися і просвітліти,
І засяяти поглядом ввись,
Де Великоднем небо іскрить
І манливо безхмар'ям грає,
І у цьому осіннім розмаї
Забуваєш про зиму на мить.

ОСІННЯ ПРОСИНЬ

Молю тебе: ще трішки помани,
Полоскочи нас променем від літа...
Серцям самотнім дай-но ще зустрітись
На обмілях твоєї бистрини.
Либонь не чуєш?!

Все летиш, летиш
Жовтавим листям у промерзлі ранки,
Немов всерйоз ображена коханка,
Що відлюбила щиро — не за гріш.
Прощай тепло —

по нім вже сріблом креш,
Вже трунок мжички заливає душу
Й від вітру скаженющого зігнувшись,
Й мене зігнуть вже ти зібралась теж.
Ба, ні, не вдасться —

Я ж бо ще люблю...
Палаю ще (а, кажуть, догораю).
Хотілось тільки щоби хтось навзаєм
Осіню просинь полюбив мою.

*Олександрові Федотовичу
ЯВОНЕНКУ*

Вповільнюється плин ріки
І сонце вже на обрій клонить,
В життєвих наших перегонах
Дається пройдене взнаки.
І не роками наша суть

Поважена на Божих вагах,
А тим, чи варті ми поваги
В тих, що із нами поруч йдуть.
Поваги й шани, а найбільш
Людської щирої любові,
Яка в учинках наших, в слові,
Що не купуються за гріш.
Вони даровані ж лиш тим,
Що в повсякчасі серцем щирі,
У справедливості котрих вірять
І довіряють, як близьким.
Їх небагато, але ж є,
Й хто їх зустріне, той щасливий.
Вони ж, мов колосиста нива,
Що хліб насущний нам дає.

Дволітки грають з водограєм,
Рвуть пута райдугами грив,
Красиві й горді, наче знають,
Що їх ніхто ще не скорив.
Ще пітні хомути і сідла,
Удавами скрутившись, сплять,
Та конюх Коля, мій сусіда,
Не п'є горілки днів зо п'ять.
Їх об'їжджає "на тверезу",
Бо з кіньми жартувать не слід,
Щоб не ходити на протезі,
Як нині ходить Колин дід.
Та і його не раз носисли
Сумирні з виду рисаки...
Степів і луків дика сила
Не терпить на собі руки.

МОВА

Духовне я,
Єства могого суть.
Ти те, що повнить почуття і розум,
Товариш вірний у важкій дорозі,
Кохання перше, котре не забудь.
На людях я не б'ю тобі чолом,
У вірності не клявсь і не клянуся,
Не піддався тобою на спокусу
Й не виміряв тебе добром і злом.
Не розкидав ; тобою на пуге

Та й не жалів на щось-таки путяще.
Я не кажу, що ти за всіх найкраща,
Ріднішої не знаю ж я проте.
Цькують тебе — я твій-бо захисник,
Та не терплю, коли цькують тобою,
Ми ходимо допоки що в ізгоях
В своєму краї не один вже вік.
Заясенів промінчик, дай-но Бог,
Щоби його лукаві не згасили.
У вірі та терпінні наша сила,
Порозумінням б нам — не перемог:
Бо не шукать ми йдемо ворогів,
А поле мирним житом засівати.
Благословляє нас Україна-мати,
Правдиве слово давши на засів.

ДЖЕРЕЛЬЦЯ

(катрени)

Життєва істина проста,
Вона завжди була і буде:
В людей душевних — доброта,
А вічне зло — в мізерних людях.

Життя залежить не од віку,
А як ти вік зумів прожить.
Дорожча, ніж роки безликі,
Бува одна-єдина мить.

Що є ганебнішим в досягненні мети:
Людину й людство соромом покрити,
Товариша в оману завести,
Улестити його, щоб легше вбити.

Пече найбільше сором і спокуса,
Гнітить найважче зрада і хула.
Не той герой, хто слабших плакати змусив, —
В нім від безсилля так багато зла.

ЗНЕВІРА

Вона уміє промовчати,
І вигляд в неї не потвори!
Таємний блиск лише в очах
Жевріє в горі й творить горе.

КРИВОДУШНИКУ

Він, брехню поставивши на чатах,
Буде світ свій чорний берегти.
Жаль, що народила його мати,
Гірше, що і в нього є сини.

Ненавиджу я мертву тишу,
В ній від підступності щось є:
Здається, спокоєм вколише,
А потім в затишку уб'є.

І легко, і нелегко бути потрібним,
І важко, дуже важко — будь для всіх.
Людина уподібнена до хліба —
Топтати хліб — найтяжчий в світі гріх.

Кому-кому, а матері — болить.
Болить душа за всі невдачі сина,
О доле материнська всіх століть!
Незмінна, незамінна
і єдина!

Нелегко у глибинне допірнуть.
Туди, де джерело бере початок...
Своїм життям ми відкриваєм суть,
Яку до нас давно відкрила мати.

Ні, не чиюсь, а власну долю
Прибив цвяхами до хреста...
А воскресить її лиш воля —
Душа ж лиш вільною літа.

Вам, невсипущим, завдяки
Я весь у пошуках, у русі.
Від вітру, бурі не хилюся,
Вростаю в землю на віки.

ПОЧАТОК ПОЧАТКУ

Вічки у небо,
Ручки до неба:
— Що, синку, треба?
Матінко, тебе!

В житті багато розпочатих тем,
На них потрібно відповідь давати,
Не дуже легко починать нове,
Вершить не легше кимось розпочате.

Все у собі... Бо що на люди?
Крім сміху, що від них чекать?
Осудять нищечком, огудять,
І добре ще, як без проклять.

СИНОВІ НА МАЙБУТНЄ

Як підростеш (аби жилося в мирі),
Щось в ребусі життєвому збагнеш.
А в незбагненне можна тільки вірить,
Допоки вірить будеш — ти живеш!

В байдужих свій спокійний заповіт,
У них свої, написані закони:
Байдужістю наповнить білий світ,
Аж поки він од неї не схолоне.

ПРОЛІСКИ

Весіння першовісні лебедята:
Не встиг же сніг довкола ще зійти,
А ви уже на пелюстках-крилятах
Небесної сягнули висоти.

БЕРЕЗНЕВЕ

Промінь сонячний сизим голубом
Стрепенувся в озер очах,
В сором ниву увів оголену,
Мов юнак зовсім юне дівча.

РИТМ

Поле зелене —
вітру б краплину,
Бо задихнеться тут, на картині,
В душній кімнаті,
де піаніно
Імпровізує спів солов'їний.

О люди, люди — не отара ж.
Згадаймо —
ми ж бо той народ,
Що проти зайд і яничарів
Єднався у часи незгод.

Край очищаючи від скверни,
Люд піднімаючи з колін,
Попереду іде крізь терни
Тарас-пророк,
України син...

БАТЬКІВ ЗАПОВІТ

Мій батько говорив мені:
— Затям:
Ніколи не ламай свого слова.
Вмира людина — не вмира життя,
Нового світотворення основа.

Ми всі освячені жінками,
І як в житті б там не було,
Жіноче божество над нами,
Над нами — мамине крило.

Тому мене і огорта тривога,
Бо все чіткіш вирізьблюється суть:
Щоб світ створити, треба бути Богом,
Щоб знищити — теж Богом треба быть.

Чомусь не тішу вже себе надією
І в вищий розум віри вже не йму,
Бо ми все "знаєм", все ми "розуміємо",
А робим навпаки ж тоді.
Чому???

ВИМІРИ

Життя живих — ділами і роками,
Життя померлих — пам'яттю про них.
А совість дехто зважає на грами —
Так легше, аніж мірою вини.

Даруйте мені
за зимовий мій сум.
Дивлюсь, як хурделиця світ сповиває,
І в душу підступно скрадається Каїн
З кривавим ножом
розтривожених дум.

З Каїна, напевне, повелося,
Що брат брата в твердь земну вганя.
Суть життя, однак, — в тугім колоссі,
Смерті суть — вщент спалена стерня.

Як тільки в колоску пшениці
Відчув зернин серцебиття,
Я низько лану поклонився,
Братаючись на все життя.

Така тривога у душі моїй!
За нашу землю всі ж ми у одвіті.
Давно над людством аж ридає грім,
Та людство щось й не думає хреститись.

НЕВМИРУЩІЙ ПАМ'ЯТІ КОБЗАРЯ

Душа твоя на камені жертovníм
Горить вогнем червоним і тепер.
Тому не в славослів'ї пишномовнім,
А в думках і серцях ти не помер.

Мені серед ночі привиділось диво,
Мов з хати я вийшов на батьківську ниву,
Що диха довкола теплом і хлібами...
... До хворого сина приїхала мама.

Слова порожні гірше пустоцвіту,
Бо з них плоди отруєні ростуть.
Від них людина почина тупіти,
Забрівши в пустомовну каламуть.

Знов п'янію од волі,
Знов до вітру хилюсь,
Бути братом по долі
З ним одним не боюсь.

Я теж боюсь, коли відверто,
вмерти,
Але ще більш боюся жити
Для того лиш, щоб нидіть світом
в світі.

МІНОРНЕ

Узлісся пам'яті моєї,
За котрим поле забуття.
Иду, спотикаючись, межею,
У краще ввіривши життя.

Коли б то межі без обмежень,
Аби ж то воля без "аби",
Щоб не залежать, не належать,
А будь собою у собі.

Світ пізнавати повсякчас не бійсь,
Бо є, крім трьох, ще і четвертий вимір:
Не тільки тілом — духом прагни ввись,
Якщо він є, то не розтанеш димом.

Я мрію про завтра, згадавши вчорашнє,
Щоб людям добро в сьогодніні творить.
Наречені дні нам по суті не наші,
Не варто про це забувать ні на мить.

Не за те мені сумно і боляче,
Що лишається менше жить.
Дні непам'ятні терном колючься...
Це за них так душа болить.

ГОРЕ

Проходить рідко мимо
(І грім його не вб'є)...
Це зримає і незримає,
І в кожного своє...

Мить вже настала не тільки словом,
Не тільки жестом, а всім єством
За доброту, що росте з любові, —
На амбразуру, що зветься злом.

ІСКРИНКИ З БАГАТТЯ

(рубаї)

Гостям, напевне, дорікають не слід,
Як в розумі своєму недорід.
Ти ж думав лиш про їжу та напої,
Коли їх звав до себе на обід.

Прорік відому істину пророк,
Що я до смерті вже, либонь, за крок.
Вглиб себе краще подивись, пророче,
Перш ніж kota вкидать в чужий мішок.

Закраще вже грішить, ніж гратись в гріх,
Лишаючи себе земних утіх.
Притворців я таких чимало знаю —
В них келих без вина один на всіх.

Переділ, поділ, прірва чи межа
Не обійшлись без плуга та ножа:
Та все ж людина тут першопричина...
Ні! Не вона, а заздрощів іржа.

Все, що в житті, та і саме життя —
Єдина мить з одвічного Буття.
Нам навіть пораховане волосся,
А ми ж кричимо про наші відкриття.

Замішана на кривді та брехні,
Сьогодні каже "Так", а завтра "Ні" —
Політика — як будь-яка повія:
Плачу я більше їй — і більше втіх мені.

Смерть із життям в свою іграє гру:
Настане час — я теж колись помру.
Живим набутки всі свої полишу,
З собою лише мрії заберу.

Коли стаю охочим до вина,
У тім, вважаю, не моя вина.
То радість, то печаль тому виною,
То друзі просять випити до дна.

Я стверджую і стверджував не раз,
Що вгнuzданим не був крилань-Пегас.
Коли ж його з-під батога гнuzдали,
Тоді вже не було, поети, вас.

Хтось голосом пророчим промовля,
Що рідною для нас є вся земля. ✓
— Чому ж тоді, — у нього я питаю,
Поетів лиш Вітчизна окриля?

Коли програв, не став своїх умов,
Щоб не програти ігри в майбутнім знов,
Прийнявши супротивника умови,
Розсудливо йому їх обумов.

Володарка над нами суєта.
— Як жити далі, — на бігу пита.
— Не забувай в житті "мементо морі", —
Ось істина розумна і проста.

Як тільки в нас надія помира
Й катуєть душу розпач та жура,
Тоді лише й звертаємось до Бога.
Хіба ж не від лукавого це гра?

Зневірюєшся в друзях — не біда,
То лиш полуда із очей спада.
Затямить треба, що в лиху годину
Нас лише Бог один не покида.

Який ми на землі готуєм скарб,
На небі десь береться все на карб.
Бог помисли і вчинки наші бачить,
Живімо ж, люди, без проклять і скарб.

Хто ж врешті-решт я на оцій землі —
Піщинка лиш чи світло уві млі?
Напевне, це в залежності від того,
Які мої діла на Божім тлі.

Не квапсь вустами Богові клястись,
Швидким-бо птахом слово злине ввись.
Його назад уже не повернути —
На дух свій зваж, а потім обізвись.

Перш розум повни, а не гаманець,
Про суще думай, як про жито жнець.
Хто вміє мислить, той світліша духом
Й спокуси тіла зводить нанівець.

Лиш праведним завжди є Божий гнів,
Націлений на рідних він синів,
Котрі його Закони зневажають:
Аж стогне вже земля від їх гріхів.

Не спокушайся і не спокушай,
Покривдженим і вбогим помагай,
Як будеш мать від цього насолоду,
Жди жнив тоді на добрий урожай.

Непрощеним отам ти не сідай,
Де ділиться весільний коровай.
Коли ж бо сів, як почали ділити,
То й гріш останній на тарілку дай.

Аби вогонь в каміні не потух,
Пробуджуючи взимку навіть мух,
Нам варто вчасно дрова підкладати.
Як дрова є — живе в каміні дух.

Висушує мізки безпліддя дум,
І душу часто спопеляє сум.
А все тому, що не умієм жити,
Неначе Бог життя нам дав на глум.

Зібрав нас всіх покійник за столи,
Щоб він — у нас, ми — в ньому ожили,
Згадавши його добрими словами,
Достойні слів тих щоб і ми були.

Глуpecь, хто каже "Істина в вині", —
То п'яне поклоніння сатані,
Бо істинність по-справжньому глибока
В Христовому, в Господнім пізнанні.

Хто на чужих сльозах будує храм.
В сльозах отих себе утопить сам,
Бо сказано у Божому посланні,
Що за діла "азм кожному воздам".

Христові учні хрест в собі несуть,
Утверджуючи скрізь любові суть.
Та в більшості із них фатальна доля —
Зневаженими в ріднім краї будуть.

Що б не робили ми — все на пусте:
Розсудить час, змете і підмете.

Не лише не підляга марноті —
Бог слово пізнавєть святе.

Ти гніватись на ближніх не спіши,
Хоч вчинки їх тобі не до душі.
Затям, що гнів серед глупців панує,
Отож глупцям його ти й залиши.

"Гірш смерті — жінка, —
Так мудрець сказав, —
Вона ж бо для диявольських забав".
Щоб істину таку проголосити,
Він, грішний, сам їх не одну десь мав.

А. Скрипнику

Багато сатанинських є спокус,
Із ними повсякчасно я борюсь.
Однак, як гарну жіночку зустріну, —
За нас обох колись, мо', відмолюсь.

Замарно витрачать багато слів,
Щоб до роботи спонукать ослів
Хвала ж тому, хто впертими ослами
Єдиним словом правити умів.

Як не кохай дівчат чи молодиць,
Однак не падай перед ними ниць.
Навчися твердо на ногах стояти,
Приборкуючи кішок і тигриць.

Коли вже не вимучують думки
І не хвилюють молоді жінки,
Ото є смерть справдешня, не клінічна,
Складаймося на хрест і на вінки.

Не всохне в того, хто дає, рука.
І в того, хто тримає канчука,
Не всохне в тих, і в кого рук немає,
Щоб в ближнього поцупить мідяка.

Непрощеним отам ти не сідай,
Де ділиться весільний коровай.
Коли ж бо сів, як почали ділити,
То й гріш останній на тарілку дай.

Аби вогонь в каміні не потух,
Пробуджуючи взимку навіть мух,
Нам варто вчасно дрова підкладати.
Як дрова є — живе в каміні дух.

Висушує мізки безпліддя дум,
І душу часто спопеляє сум.
А все тому, що не умієм жити,
Неначе Бог життя нам дав на глум.

Зібрав нас всіх покійник за столи,
Щоб він — у нас, ми — в ньому ожили,
Згадавши його добрими словами,
Достойні слів тих щоб і ми були.

Глупець, хто каже "Істина в вині", —
То п'яне поклоніння сатані,
Бо істинність по-справжньому глибока
В Христовому, в Господнім пізнанні.

Хто на чужих сльозах будує храм.
В сльозах отих себе утопить сам,
Бо сказано у Божому посланні,
Що за діла "азм кожному воздам".

Христові учні хрест в собі несуть,
Утверджуючи скрізь любові суть.
Та в більшості із них фатальна доля —
Зневаженими в ріднім краї быть.

Що б не робили ми — все на пусте:
Розсудить час, змете і підмете.

Коли тебе обдурює шахрай,
До совісті його ти не волай,
Бо шахраєві совість не відома:
Здоровий глузд свій і свій розум май.

Лайлива жінка — це ще півбіди,
Тут лише сам себе не підведи.
Мовчи собі й своє роби неквапом,
А встрянеш в лайку — жди тоді біди.

Близький сусід ваш, хоч і не рідня,
Та двері в скруту першим відчиня,
Тому з сусідом варто жити в мирі,
Якщо він навіть, вибачте, й "свиня".

З дияволом чи з Богом на чолі,
Під їх крилом, а чи на їх крилі:
Залежно від того, з ким наші душі,
Воздасться нам не тільки на землі.

Гіркий закроще докір мудреця,
Ніж пісня з вуст безумного співця.
Коли ж мудрець убогих утискає,
Тоді жде й сам убогих тих кінця.

Не думай, що молитва як гучна,
То і до Бога швидше долина.
Вона скоріш долине з вуст німого,
Якщо в ній віри більша глибина.

О, треба справді світлий розум мать,
Щоби себе розумним не вважать.
Хай краще інші впевнюються в тому,
Що зерна Божі вміеш ти збирать.

Марнота в нас і поміж нас вита:
Тут сіють смерть — там жнуть женці жита.

— В чім суть життя у цім суєтнім світі, —
Наш розум все у нас пита й пита.

Благаю тебе, Господи, еси —
Дай світлу віру й почуття краси.
Дай розуму мені свого настільки,
Щоб осягнуть твої закони всі.

Під сонцем скеля грізна і стрімка,
Але ж вона не так мене ляка,
Як темінь благодатної рівнини,
Де не зоріє навіть світлячка.

В житті подружнім на любов зважай,
З коханою і в пеклі створиш рай,
Коли ж лишився попіл від любові,
Як з пекла вийти, навіть не питай.

І те не так і це щось не таке;
Це надто вже жорстоке, це м'яке.
Людські забганя вволити лиш зможе
Хіба що із вітрини манекен.

В житті мене катують три кати:
Безпліддя дум, безглуздя суєти.
Та найлютіше душу розтинає
Дорога у майбутнє без мети.

Тривожно за життя своє земне;
Живих бо келих смерті не мине,
Та як весь час її боятись будем,
Вона завчасно до землі пригне.

Не в тому суть — велика чи мала,
А суть людини — добра, а чи зла,
Гріх має той, хто, вдягши тогу влади,
Творити зло підлеглих посила.

На все і всі у кожного свій смак
Той каже "ні", той "байдуже", той "так",
Той вірить в щось, а той ні в що не вірить.
Лише в любові рівні ми однак.

Ти не зважай на дзеркало криве,
Як профіль твій в нім криво оживе.
Та дзеркало не важко поміняти,
Себе ж не замінити на нове.

Ще й нестарий — однак й не юний вже,
Питанням лише мучуся — невже
І я колись в коханні охолону,
П'ючи лиш дим від пристрасних пожеж?!

Застілля від веселощів гуде,
Здається, смутку вже нема ніде.
І сутність не в наїдках та напоях,
А в тому, як застілля хто веде.

Пройшов чимало я крутих доріг,
Ні серця не шкодуючи, ні ніг;
Згубив щось, потоптав щось,
щось розтратив,
Та все ж любов до ближнього зберіг.

Ні настрою немає, ані сил,
Одне огриззя від вчорашніх крил:
Лихе щось сталось із моїм Пегасом —
Впокорений, не рве уже вудил.

Факір себе уславив на весь світ,
Що ефу в руки взяв (це ж треба вмить).
А я живу з дружиною своєю
Без галасу і слави скільки літ.

Якщо прожив без заздрісних обмов
Й не встиг пізнати ненависть, любов,

І не надбав ні ворогів, ні друзів,
То, певне, марно в світ оцей прийшов.

У Господа багато не прошу —
Прощення лиш, як в чіось прогрішу,
Та ще щоб він завжди був поруч мене,
Щоб за гріховну не ступать межу...

Що неминуче, те не обминуть —
Це воля Божа, вища його суть.
І хоч корись чи не корися долі,
Що має бути — є вже! — не забудь.

Святі і грішні, грішні і святі
Одній підпорядковані меті:
Як би до дня наступного дожити,
Бо, крім життя, що треба у житті?!

Заглиблений мудрець в свої думки —
Світ не такий і люди не такі.
Закраще я повчуся у малечі,
Як білий світ сприймати залюбки.

Багато на жіноцтво нарікань —
Без логіки, що їхня сума знань?!
У всі часи від них одна морока.
Без них же ні проблем, ані питань.

Друг щонайперший в злагоді — жона,
А в немирі — то ворог, сатана.
Не довіряй свого їй одкровення.
Довіришся — в тобі ж твоя вина.

Хто щастя обіця одне на всіх,
Той викликає подив ачи міх.
Якщо ми враз щасливими всі станем,
Сусід втече до мертвих від живих.

Так! Ми на дні, туди нас привели
Свої ж Іуди з поглядом лукавим.
А з-за "бугра" охрипли вже від "браво",
Що знову ж Русь узули в постоли.
Незрячий люд, прокинсь і підведись,
І роздивись, хто ліпить нам горбатих,
Котрі уміють шкіру драть із брата,
Удавкою земну скрутивши вісь.
Слов'яне, православія сини,
Підкуплені на західну макуху,
Кого ж сьогодні нам, крім Бога слухать,
Вже ж досить скніть під знаком сатани.

ІЗ КНИГИ "ОСЯЯННЯ"

Довірмось Господу без чуда,
Він крізь віки до нас гряде...
Бо не спаде з очей полуда
До пір, як з серця не спаде.
Повірмо в те, що має статись,
Як в те, що сталося, що є.
І тільки треба дочекатись,
Щоби отримати своє.
За суттю — ми усі єдині,
Єдиногожий у нас код,
І як людина із клітинок —
З нас кожен в єдності — народ.
Тож чинячи комусь неправду,
Ми чинимо її собі.
Поділим поміж себе радість
І легше буде нам в журбі.
Свій крок ступаймо згідно віри,
У вірі ж дух наш і діла:
По них Господь і буде мірять,
Як на землі душа жила.

ДЕСЯТЬ БОЖИХ ЗАПОВІДЕЙ

С. 3. Кн. Вихід

19:16-25 20:1-21

Господь на гору у вогні зійшов,
І затремтіло все, що на Сінаї,
Тож до Мойсея Бог наш промовляє,
Засвідчуючи нам свою любов:

— Ось подаю Я Заповіді вам,
А через вас довкіл усім народам,
Я ж з вами завжди в битвах і в походах,
Глядіть же, не служіть чужим богам.
Бо Я Єдиний, Той, що вічно є —
Ревнивий, ревний і нерукотворний,
Все різьблене й відлите все — потворне,
Не бачене ж для вас лице Моє.
Мене ви надаремне не зовіть,
Бо надаремне Я не відгукнуся.
Ви ж уникайте всякої спокуси
Й Мене не забувайте ні на мить.
І пам'ятайте про суботній день
(Той сьомий день — є Господу посвята),
Опісля світотворення — то свято,
Для Господа спочинок й для людей.
Шануйте повсякчас батьків своїх,
Щоб ваші діти й вас так шанували.
Безвинних не вбивайте, майте жалість,
Перелюб не чиніть, бо й то є гріх.
Й не крадьте в ближніх, щоб не мати гріха,
Не свідчіть в зле, чужого не жадайте,
На Господа всякчасно покладайтесь
І обмине година вас лиха.

С.З.

Дн. 12:1

І повстане того часу Михаїл, Великий
той князь, що стоїть при синах Твого
народу, і буде час утиску, якого не було
від існування люду аж до цього часу.
І того часу буде врятований з народу
твого кожен, хто буде знайденим
записаним у книзі.

Народе мій, волом довготерплячим
Тебе не дарма визнано давно:
І лоб вола, і шия теж воляча —
Якраз по ній підігнане ярмо.
Погоничі погейкують про "волес"
(Так як про "демос" в радах далєбі).
І, гладячи твої реберця голі,
Везуть собі все на твоїм горбі.
А ти мовчиш, уже й не ремигаєш,
Бо що твоє напівголодне "Му..."
Нагодували закордонним раєм

Крізь куці вуха голову німу.
Німуй і далі та диви з-під лоба,
Як ті, в законі, з тебе точать кров,
Бо для багатих ти к є — худоба;
В новім минуле повертає знов.
Мій добрий люде, скинь волячу шкіру,
Себе ж таки людиною яви.
Гріх завеликий кликає до сокири,
Як далі животіть, ти сам диви.
Одна порада — покладись на Бога,
Не спокушайся злом, перетерпи...
Тобі й важка хоч випала дорога,
Та славу скласти Господу — тобі!

НЕКТАР СОЛОМОНОВИХ ПРИПОВІСТЕЙ

I
Господній страх — ось мудрості початок,
Суть мудрості ж — то Боже пізнання.
Людина не маєтністю багата,
А розумом, яким добро вчиня.
Мій сину, слухай батькову пораду,
Дорогами лихими не ходи:
У добрих вчинках матимеш ти радість,
Лихий же вчинок — крок твій до біди.
Хто чинить зле, той власну губить душу,
Пролив хто кров — в тій втопиться крові.
Глупці, хто Божу заповідь порушать,
Лиш вчинки мудрих й праведних — живі.

II
На Господа всім серцем покладись,
Без Господа чого наш вартий розум,
Без Нього осягнути не в спромозі
Земне буття і неосягну вись.
Не будь же мудрим лиш в очах своїх,
Й від кар Господніх ти не ухиляйся,
В чім завинив, в тім щирісно покайся —
І Він простить, як синові, твій гріх.
Лише із Богом подолаєш ти
І наглий страх, й лихі життєві бурі,
Тілесні болі й внутрішню зажуру...
Хто з Ним, того й Він буде берегти.

III
Власні провини хапають безбожних,
В'яже мотуззя їх власних гріхів,

Правдою виваж учинок свій кожен,
Щоби від сорому сам не згорів.
Воду лиш пий зі своєї криниці,
Хтиво з чужинками не блудодій,
Бо до безглуздя ти можеш упитись
Й стане ядучим солодкий напій.
То ж не чини те, що Господу бридко,
Заздрість, насильство й на думці не май
(Щільно ж лукавим розставлені сітки).
Бог — в доброті ж твоїй, в милості — знай.

IV

Розумний син для батька й неньки — радість,
А нерозумний — їх журба й печаль,
Бо перший серцем вислуха поради,
Не хоче другий й слухати, на жаль.
Син роботящий в'яже сніп і в спеку,
Ледачий — і в погожий день дріма,
Забувши те, що зовсім недалеко
Приготувала присуд свій зима.
Ходи ж бо, сину, стежною прямою,
У вічі прямо ближньому дивись,
І те, що чиниш правою рукою,
Не відкладай на потім, на колись.

V

Жадання праведних — добро,
Безбожний же гріхом радіє,
Що потоптав чиюсь надію,
А чи пролив безвинну кров.
Та кожен матиме своє,
Запам'ятай назавше, сину,
Своїм учинком грішник гине,
Господь і плід його уб'є.
А щиросердних піднесе
Аж до небес провиддя Боже:
День смутку стане днем погожим —
Є ж плата в Господа за все.

VI

Плід праведних — то дерево життя.
Плід нерозумних — гниль або ж марнота.
Хто власного сумління став супроти,
Той сам себе прирік на прокляття.
Позбавлені ще розуму і ті,
Хто ближніми гордує в повсякчасі,
Хто до чужих надбань занадто ласий,
Хто має власну втіху на меті.

Брак розуму в великім і в малім
Призводить й до загибелі народу
(В минулім, і в майбутнім, і сьогодні),
Як в нього дурноверхі на чолі.

VII

Порожні ясла, бо нема ж биків.
Нема й людини, як думок немає.
Розумним навіть вітер помагає
Очистити зерно від остюків.
Сміються дурні із гріхів чужих,
За сміхом власних огріхів не бачать,
Закінчення безглуздості одначе
Смутне та невеселе для таких.
Глупота, то нерозуму кінець,
Корона ж мудрих — їх природна мудрість.
Хто з ким ведеться, той того й набуде:
В розумних завжди праведні — взірець.

VIII

А радісне серце лице веселить,
Смуток на серці — захмарює й небо.
Батька любов не у слові хвалебнім —
В різках вона, що із тернових віть.
Краще любити в землянці сирій,
Ніж ненавидіти в пишнім палаці.
В кого життя все проходить у праці,
Той не помре від сумних безнадій.
Знай, перед славою скромність іде,
Перед загибіллю ж гордість буває.
В людях нікчеми сварки розсівають,
Лагідні й скромні — змиряють людей.

IX

У серці людини багато думок,
Та сповниться їй лише задум Господній.
То ж подумки будь з Ним у вчинкові кожному,
По Ньому звіряй свій в незвідане крок.
Бо ліпше мале справедливо добуть,
Ніж мати велике, добуте підступно.
Тоді лише мир в наших душах наступить,
Як зникнуть назовсім в нас заздрість і лють.
І хліб із неправди солодким бува,
Однак в нім пісок, що вищерблює зуби.
Вино та коханки призводять до згуби,
Дорога в безбожного завжди крива.

X

Жертва безбожного — Богу огида,
Мов на суді неправдивий то свідок.

Сину, з підступними ти не водися,
Бо заблукаєш, як в темному лісі,
Й стежки не знайдеш до рідної хати,
Всеньке життя так і будеш блукати.
Вбогих не тисни, не смійся з недужих,
Уповсякчас справедливим будь мужем.
Лінощі клятї жени звідусюди,
То і нужди тобі завше не буде.
Випробувань у житті цім немало,
Зборюй себе, щоби стать досконалим.

XI

Гордия людини її й понижає,
А честь набувають покладисті духом.
Лакуз і улесливих навіть не слухай,
Вони зле підступно тобі замишляють.
Як гострять буває залізо залізом,
Так гострить людина лице свого друга:
Болюча лиш правда лікує недуги,
Солодка ж брехня, як змія в душу лізе.
Людина, що гнобить убогих й нужденних,
То — буря, що хліба по ній не буває.
Знай, благо найбільше — то праця щоденна.
А радість найбільша — кохання навзаєм.

XII

Вмій стримувать і берегти свій дух,
Джерел в своїй душі не скаламучуй,
Щоб мозок твій марнотою не спух,
Жени від себе Божим словом смуток.
В своїм же слові ти не будь піском,
І, щоб воно собою інших гріло,
Ним не хизуйся, наче той чванько,
Й не розкидайсь увсебіч ним без діла.
Його й не посилай через глупців,
Бо обітнеш отим свої ж ти ноги.
Не для безумців приповістки ці —
Вони для них не варті аж нічого.

КНИГА ЕКЛЕЗІЯСТОВА

С.З. Гл.1:1-18

Марнота все з початку й до кінця...
Людське життя — найбільша то марнота,
Бо користь людям з їхньої роботи,
Мов тій зернині житній від женця.
На кола все ставновиться свої:

Відходять покоління і приходять.
І завтра — то вчорашнє, що сьогодні
Стікає талим снігом в ручаї.
А ручаї — у ріки, ті ж — в моря,
Які ніколи в світі не наповнить,
Бо кожна крапля повертає знову
У сніг чи дощ, і шлях свій повторя...
Глупець, хто каже: "Винайшов нове".
Воно ж бо є від закладання світу.
Дається плоду кожному дозріти:
Живе — помре, померле ж — оживе.
Дійшов до думки на останку днів,
Що й мудрість наша — ловлення то вітру:
Її ж бо час, мов пил з люстерка, витре,
На троні б на якому не сидів.
Я ж був царем Ізраїля колись
І бачив справи вчинені під сонцем...
За мудрістю не відставав у гонці —
Та в нагороду болю лиш добивсь...
Марнота все!..

Гл. 2: 1-26

Багато я в житті своїм зробив
(Задумав на радість — не на смуток):
Мені маєтки зводили раби
Й наложницями тіло був облутав.
Було усе, чого б не забажав:
І золото, й скарби, і сила, й влада,
Та глибока забгань моїх межа
Й на смуток раптом оберталась радість.
Бо все, що миле для людських синів,
Воно для неба й посміху не варте.
Немов сліди від вітру у мені
Веселощі, забави, сміх та жарти.
Від мудрості до дуроців вдававсь,
Та розум верх все ж брав над глупотою...
Однак, дорога для усіх одна —
Розумним й дурням, хто чого б не скоїв.
Для смерті ж бо однакові вони,
Тому й життя зненавидів я потай...
Мої забгання, вчинки і чини,
Мої труди і клопоти — марнота.
Усі ж надбання з Божої руки,
Без Його рук не варті ми нічого:

І кожному воздасть він за гріхи —
Не обмине ні доброго, ні злого...
Що не від Бога — то марнота все.

Гл. 3: 1-12

Для всього є свій визначений час:
Час розкидати і час збирати каміння,
Час вийти з тліну й повернутись в тлінне,
Любити і ненавидіти — час.
І те, що Бог зробив людським синам,
Було прекрасним у безмежжі часу.
Нерозумінням осквернили чашу,
Яку Господь до вуст підніс нам Сам.
А Він же нам вчинив добро чинить,
Приносить радість і радіти з того,
Любити ближніх і боятись Бога
Й не забувати Його ні на мить.
Бо створене що Богом — на віки!
І не віднять того і не додати.
То чом же лих над людством так багато —
Гріховна суть дається нам взнаки.
Переступ, наклеп, заздрість, зло і лжа —
Усе це не від Бога — від людини.
Випробуванням Божим шохвилини
Гартується у кожному з нас душа.
Що знаємо про дух людських синів?..
Одне лише я достеменно знаю,
Що чоловіка все ж таки немає,
Який би з добрих діл не порадів.

Гл. 4: 1-17

Я знову побачив, що утиск від злих,
Й нема утішителя вбогим.
В сльозах та терновнику їхня дорога,
Отож, ненародженим краще за них.
І краще тому, хто не знає суєти,
А спокою має жменину,
Ніж тому, хто клопотів має корзину, —
Марнота то все, суті в ній не знайти.
А ще двом бути краще, ніж бути одному,
Щоб сину чи брату полишить набутки.
Чужинцями ж враз буде труд твій забути.
Для чого ж тоді він, для кого, кому?

Удвох же — то нитка потрійна, міцна, —
Чужинцю нелегко її розірвати.
Тож маючи сина, чи друга, чи брата
Будь певен — захищена буде спина.
І ліпший убогий та мудрий юнак,
Ніж цар той старий нерозумний.
Хто має у серці за сумнівом сумнів,
Той завжди, як правило, вчинить не так.
Та й це все марнота. Пильнуй, щоб нога
Завжди прямувала до Божого дому,
Щоб слухать там правду, забувши про втому,
Якщо вона справді тобі дорога.

Гл. 5: 1-19

Слова твої хай нечисленні будуть, —
Безглуздих тішить лиш багато слів.
Омана в них прихована й облуда —
Знаряддя нечестивих шахраїв.
Обітницю ж як склав ти перед Богом,
То виконать її не зволікай:
Бо як в малім не витримаєш проби,
Великий потім не пожнеш врожай.
Глупець, хто мислить, що в багатстві втіха,
Надмірна розкіш щастя не додасть,
А врешті-решт прийдуть не біль, так лихо,
Та клопоти, та ще якась напасть.
Спать не дає багатому ж бо ситість,
Солодкий сон від праці в трударя,
Та смерть усіх просіює крізь сито —
Нагим багатий і бідняк вмира.
Й достатки розпорошить з поля вітер,
Й нестатки теж за вітром полетять,
А сонце як світило так і світить,
Від Бога несучи всім благодать.
І вчить воно нас ближньому не заздрить,
А зігривать докіль усіх і все:
Так Бог в серця нам посилає радість,
Яку з нас кожен у собі несе.

Гл. 6: 1-12

Є, що усе людині Бог дає:
Багатство, владу, на додachu й славу,
Та на останку днів її позбавить,

Сложить оце, здавалося б, своє.
Хіба ж бо не на вітер труд її,
Й життя її хіба ж то не марнота?!
Хай навіть і дітей у неї сто там
І літ під сонцем вдосталь на землі,
Одначе, невситимість у душі
На марне зводить вдаване те щастя,
Яке у себе ми навчилися красти,
А ми ж бо всі між себе — не чужі.
Весь труд людський — щоб свій наситить рот,
Немов нема нічого, окрім рота,
Тому-то все, що чинимо — марнота,
Бо, замість жита, ми жнемо осот.
Але хто знає з багатьох людей,
Що є добро для кожної людини,
І чом життя її в марноті гине,
І просвітління час коли прийде?
І чи розкаже хто людині цій,
Що буде з нею, — як між нас не стане,
Чи, може, сонце світить їй востаннє,
Й що збудеться під сонцем вже по ній?

Сум обличчя твого добре серце вінчує,
Серце мудре дім смутку й плачу не мина.
Лиш безглуздя в веселощах днює й ночує,
Вдаючись до безпутства, розпусти й вина.
Кінець діла завжди за початком є ліпшим.
Терпеливі завжди переможуть чваньків.
Добра мудрість нам жита зернину полишить,
А безглуздя лиша по собі остюки.
І бува справедливий у праведстві гине,
А безбожний ще довго живе в своїм злі.
Треба в міру чинить все, тримать середину
Й знати те, що безгрішних нема на землі.
Тож усякі слова не клади в своє серце.
Лихословлять тебе, лихословив мо' й ти.
Нерозумні, що скоюють зле спересердя, —
Між людьми справжня мудрість наводить мости,
Ще сказав Проповідник: "Гірш смерті — то жінка"
Її ж серце — з тенет, пастка в схові — вона.
Спокушає слабких на неправедні вчинки,
В чоловічих гріхах її більша вина.
Серед тисяч знаходив було я людину,
Але жінки між ними всіма не знайшов,
Не один чоловік через неї загинув,
Промінявши на неї і Божу любов.

Гл. 8: 1—17

Для кожної речі є право і час,
І людство свої також має закони і чини.
Хто їх стереже й від нападків бо оронить,
Тому й Бог згадає на добре не раз.
Одначе людини такої нема,
Щоб мала над вітром чи бурею о владу.
Й день смерті людині також не підвладний, —
В своєму житті вона теж не сама...
Від Бога все лине й до Нього — усе,
І відповідь дасть за безбожжя б безбожник.
На Божім суді відзвітує з нас кожен
І кару за вчинки свої понесе.
Й хоч лихо на праведних часом м спада,
В той час як безбожник в добрі ої розкошує,
Та хто зна, крім Бога, що Він пририготує —
На все, що довкіл, — Його воля о свята.
Тож чину Господнього нам не з'збагнуть,
Нас видиме лиш у житті супроводить:
Пиття, та наїдки, та тілу догода та —
Така ж і тварини усякої суть.
А в задумі ж Божім ми більші з'зв твар,
Тож трудяться мудрі, щоб щось розгада ти;
Поки що пізнали не так вже й о багато —
Боятися Бога й цінить Його дар...

Гл. 9: 1—12

Що за життя до серця ревно б брав,
Те розуму моему й повеліло
Втвердитись в думці, що у кожнім ділі:
В час війн і праці, навіть в час забрав
Ми не самі. — А в Божій все р'уці,
Й відоме лиш одне нам, що з'зв нами —
І праведним, і грішним — всім до ями,
Та ті, що чинять зло, — уже м'єрці.
Тому за краще псу живому бут'ь,
Ніж мертвому звіриному цареві.
Живі ж бо хоч і знають, що по'мруть,
Однак надію мають ще на нев'ідь.
Тож те, що в силі рук твоїх, р'оби:
І ж та кохайсь в своєму дні ма'рноти,
Та волі Божій не іди супроти,
То краще буде людям і тобі.

Всі ж люди схожі в чимось на тих риб,
Що заплили у згубну для них сітку.
Вдається з неї вибратися рідко,
Поки рибалка в човен їх не згріб.
Мудрець убогий вартіший царя,
Хоч ним й гордують через те, що бідний,
А він же словом відвертає біди —
В той час як дурень біди ті збира.

Гл. 10: 1—20

Глупота псує нашу мудрість і славу,
Мов дохла та муха у страві смачній.
Серця у розумних спрямовані вправо,
А дурень крок вліво виважує свій.
Біда ж бо коли на високих висотах
Поставлені правити люди такі,
В яких тільки й є та велика глупота,
Що їх спонукає чинить помилки.
Хто вперто копає свому ближньому яму,
Той притьмом у неї якраз і впаде.
Хто ж мури ламає, той навіть не тямить,
Що гадина там вже вкусить його жде.
Розумні й словами дарують вже милість,
А губи безумного нищать її.
Безумець і в праці своїй нещасливий,
Й на працю розумних свій страх затаїв.
Щасливий же край, де царями шляхетні,
Де вчасно владики поживу їдять,
Там злагода й мир, там і пісня на злеті,
Нема нарікань там й немає проклять.
Від лінощів там не обвалиться стеля
Й не випаде меч із опущених рук.
Царя там не гудять якись пустомелі,
Там й бідному двері відкриють на стук.

Гл. 11: 1—10

Пускай же хліб свій по воді,
Він в часі вернеться до тебе.
Хто зна, в чім виникне потреба
Під сонцем при швидкій ході.
На півдорозі не спинись!
І не зважай на хмари й вітер,
Бо не засієш лан свій житом

І не збереш врожай колись.
Ніхто не віда шлях вітрів,
І Божі помисли хто визнає:
Немає ж їм кінця і краю, —
Щоб їх осмислить хто зумів.
Отож дарованому дню
Радій всім серцем і душею.
Таке ж бо сонце в світі де є?
Його ж не купиш за платню.
Втішайсь, допоки молодий,
Ходи шляхом свого серця
Та пам'ятай, що всі ми смертні
І всі ми в Божому суді.
Тож тіло віддаляй від зла,
Чин добрий не лишай на потім,
Й поменша днів тобі марнотних —
В житті ж їх частка не мала...

Гл. 12: 1-20

Тож пам'ятай свого Творця
В лиху годину і щасливу,
Як зерно пам'ятає ниву,
З початку днів і до кінця.
На ниві ж зерно те зросло
Міцним стеблом, тугим колоссям,
Помножилось, і не звелось,
І є, і буде, як було.
Людині теж — настане час
Із тліну в тлін вернути тіло,
Яке в марноті відболіло,
Та дух у ньому не погас.
Він Богом даний був колись
І знову вернеться до Бога.
Марнота ж все, що не від Нього,
На котру вдосталь надививсь.
Принаймні так в кінці сказав
До люду мудрий Проповідник.
Він у житті усього звідав
Й віддав у слові те, що мав.
А підсумок тих слів такий —
Жить і чинить все в страхі Божім,
Бо на суді у Нього кожен
Заплатить за свої гріхи.

ІЗ КНИГИ "ШЛЯХ ДО ОСЯЯННЯ"

Словам, що розпинаєм на хресті,
Словам, що дружно чавим під ногами,
Вклоняюсь низько, мов чернець у храмі,
Бо ті Слова правдивістю святі.
Немає в них лукавства, а чи зла,
Ні зверхності, ні самобичування,
В них суть буття — і перша, і остання, —
Для злету духу в них є два крила.
Крізь товщу літ я чую у собі
Спокійну й тиху проповідь Нагірну
Й складаю клятву Господу на вірність,
Щоб жить по Нім у цій складній добі.
Понижений, зневажений — хіба?!
Щасливий я, що бачу в Божій іскрі:
Голодному в пустелі кам'янистій
Вже досягають запашні хліба.
І спраглий спрагу потамає враз
Живцями життєдайної криниці.
Та скільки ще душі моєї трудиться,
Щоб не зміліти від людських образ!

ПРОПОВІДЬ НА ГОРІ

Н.З.

Мт. 5: 1—12

І побачивши натовп, Він вийшов на Гору,
А як сів, підійшли Його учні до Нього.
І відкривши уста Свої, Він
Навчати їх став, промовляючи:

Блаженні ті й благословенні,
Що духом вбогії еси:
Земну здолавши злободенність,
Їх Царство вже на Небесі.
Блаженні, хто в плачі та смутку
Отут горює день при дні.
На Небі скорбні їх набутки,
Там будуть втішені вони.
Блаженні лагідні і тихі,
Бо сподок їх — нова земля,
Добром в лихих здолавши лихо,
Мир в їхніх душах засія.
Блаженні й ті, хто прагне правди,
Хто праведний в своїм житті,

Бо споживатиме по праву
Від Бога істини святі.
Блаженні й ті, хто мислостиві,
Що задля ближнього живуть,
І їх торкнеться Божа милість,
І праведними їх назвуть.
І ті блаженні, хто ділами
Ладнають мир по всій землі,
Їм бути Божими синами,
Що побороли сили злі.
Блаженні й ви, як гнать вас будуть
Й ганьбити за ім'я Моє.
Пророків гнали ж звідусюди —
Люд сутнє важко пізнає.
Та ви радійте однаково,
За вашу вірність ви в Мені.
Вам в сяйві Божої любові
Даровані на Небі дні.

Завдання апостолів

13—16

Він так ще до апостолів сказав:
— Ви сіль землі, щоб кожен про це знав.
Коли ж бо не солоні стануть сіль,
Її повикидають звідусіль.
Ви світло, щоби люд не заблукав,
І жив не для утіх лиш та забав,
А ближньому чинив те, що й собі, —
За приклад будьте ж у новій добі.

Ісус і Старий Заповіт

17—20

Закони Я прийшов не руйнувати,
А виконати, мов жнець у сіножать.
З Закону не минеться жоден знак
І все, що від Пророків, буде так!
Хто ж заповідь порушить хоч одну,
Той буде мати на собі вину.
Й найменшим в Царстві Божім буде він:
Порушення — не на життя ж — на тлін.
Хто ж виконає ще й іншого навчить,
Тому довічно в Царстві Божім жить.
Тож праведність чиніть, боріте лжу,
За це Я вас у серці збережу.

*Не гнівайтесь
на свого ближнього*

21—26

Не тільки підлягає той під Суд,
Хто чинить вбивство, чи грабіж, чи блуд,
А навіть той, хто злує на братів,
Не вмючи потамувати свій гнів.
Тож перш ніж до Отця в покуті йти,
Усі образи братові прости,
Бо лиш на того Бог звертає зір,
В кого на серці злагода та мир.

*Про пожадливість,
перелюб та розвід*

27—32

Ще сказано "перелюб не чини",
Щоби не мати на душі вини.
Пожадливість та похить до жінок,
То — до геєни огненної крок.
Не відпускайте в розводі дружин,
Якщо нема на них тяжких провин,
Й відпущених зі шлюбу не беріть,
Бо й то важка гріховна ваша хіть.
Єдині ж бо, паровані хто Богом,
І в них одна повинна бути дорога.

Не клянїться

33—37

А ще про клятву слово Я скажу,
Не переходьте, клянучись, межу.
Ні небом не клянїться, ні землею,
Ні головою, навіть і своєю:
Бо Небо — то престол Мого Отця,
Підніжок Його ніг — земля оця.
І знайте, що без Божого учинку
Не вироста на тім'ї й волосинка.
Тож ваше слово, меншканці земні,
Хай буде лиш "так—так" або "ні—ні".

Не противтеся злomu

38—42

Навчїться не противитися злу,
Зле злом — це ж наче каменем по склу.
Коли тебе ударять по щоці,
Втамуї свій гнів і в серці, і в руці.

Сорочку забира хто — й плащ віддай,
Бо кривднику одначе буде край.
Як не йому, то сімені його,
Бо все ж не пророста із нічого...
По волі Божій кожному воздасться:
Добру — добром, нападнику — напастям.

Любіть і ворогів своїх

43—48

Любіть душею й ворогів своїх,
Вас проклинають — ви ж благословляйте,
І добрим словом грішника осяйте,
Щоб вашим сяйвом спопелився гріх.
Отець же наш над добрим і над злим,
Він всіх єдиним сонцем зігріває.
Бо що любить братів своїх навзаєм
І як погани, тішитися своїм.
Ви ж будьте досконалості взірцем,
В світ за Небесним ідучи Отцем.

Про милостиню

6: 1—4

Про милостиню людям не сурміть,
Не виставляйтесь наче лицеміри,
У доброті своїй не знайте міри,
Чиніть її, так мов насамохіть.
Щоб ваша права, даючи, рука
Не відала, що чинить в той час ліва,
І, даючи, від того будь щаслива,
Що від нужди рятуєш бідака.
Отцем Небесним все твоє таємне
Тобі воздасться явно й недаремно.

Про молитву

5—15

Молитву чиниш ти не для людей,
Мовляв, дивіться всі, який я ревний,
Бо Око Боже повсякчас недремне
І поміч Його до того прийде,
Хто молиться до Нього в таїні,
До Суцього, що на землі й на Небі.
Він хліб нам дасть, Він знає, що нам треба,
І просячим простить гріхи земні.
То й ви навчіться прогріхи прощати,
Лукавим, боронь Бог, не спокушайтесь,

Святий наш Бог в Небеснім Царстві — знайте ж,
І сила й слава в Нім — й це треба знать.

Про піст

16—18

Не виявляй свого ти посту людям,
На людях не сумуй, мов лицемір,
У таїні з Отцем своїм будь всюди,
В Його присутність власним серцем вір.
І Він воздасть вам явно за терпіння,
За ваші всі проти гріхів боріння.

Складайте свої скарби на небі

19—23

Не на землі складайте ви скарби,
Їх, прийде час, іржа та міль понищать,
Своїх учинків скарб складайте вище —
На небі і Отцеві, і собі.
Де скарб твій — там й твоєму серцю будь.
Твої ж хай будуть чисті серце й око.
Освітлює воно твої ж всі кроки,
Твою всю на землі життєву путь.
Воно ж світильник твого тіла, знай,
Лихе воно — і тіло буде темне.
В пільмі ж світить пільмою — то даремне:
Там темрява переповза ж за край.

Покладіть на Бога надію свою

24—34

Разом як можна двом панам служити,
Тим пач служити Богові й момоні?!
Одному служиш — інший вже сторонній,
А у житті одна водночас мить.
Коли ж бо Богу віддані, тоді
За їжу не журіться і за одіж:
Життя ж — більш їжі, тіло — більш ніж одяг,
Ви на птахів, на квіти он глядіть:
Птах не голодний й квітка у красі.
І без жури вони і без турботи,
За них Отець вже виконав роботу,
А для Отця ви вартіші усі.
Жура й суетність зросту не додасть,
По волі ж все Отця, на Нього й покладайтесь.
Вам день прийдешній дасть свого окрайця,
Молитва ж порятує від напасть.

Не судіть своїх ближніх

7: 16

Своїм судом ви ближніх не судіть,
Щоби не мати суду над собою,
Відміряють вам мірою такою,
Як іншим відміряла ваша хіть.
Заскалку бачиш в оці брата ти,
Колоди ж в оці власному не бачиш.
То перш ніж в брата вийнять, сам стань зрячим
Й подумай, як себе уберегти...
Святого ж не давайте вашим псам
Й не розкидайте перед свиньми перла
Щоби вони їх раптом не пожерли
І разом вас не розірвали там.

*Усе потрібне просіть
у Отця нашого Небесного*

7—22

Просіть, і буде дано вам
І знайдете, що ви шукали,
Й свої відчинить двері храм,
Хоч ви і стукали помалу.
Чи ж є людина—бо така,
Що камінь подала би сину,
Коли прохає він хлібину —
У батька ж милості шука
Тож і Небесний ваш Отець
Подасть отим, хто Його просить,
Він же любові є взірець.
(Однак просити ще не досить...)
Бо що бажаєте собі,
Без зволікань і без мороки,
Своєму ближньому робіть —
В цім суть Закону і Пророків.

Ходіть дорогою вузькою

15—20

До праведства вузька дорога,
І мало хто по ній іде,
Й тісні ворота, що до Бога,
Та інших же нема ніде...
Вузька дорогаа через каяття
Прокладена до вічного життя.

*Стережіться
фальшивих пророків*

15—20

Стережіться фальшивих пророків,
Злих вовків ув одежі овечій,
Для овечок вони небезпечні,
Бо підступно їх зводять потроху.
По отруйних плодах їхніх вчинків
Розпізнаєте вовчу їх сутність:
Добре ж дерево плід дає путній —
Зле ж бо має отруйну начинку,
Все, що доброго плоду не родить,
У вогні буде спалене з часом,
І ніхто той вогонь не загасить —
Так—то буде лукавому роду.

*Чиніть волю
Отця вашого Небесного*

20—23

В той день багато люду скаже:
"Наш Господи, я твій, я твій..."
Та що слова отії важать
Без вчинків праведних і дій.
Для Царства Божого замало,
Коли ви іменем Моїм
Чинили щось, пророкували,
Противилися силам злим.
Але не всю чинили волю
Мого Небесного Отця —
Тих Я не визнаю ніколи,
Не бачить ім мого лица.

Не будуйте на піску

24—27

Хто ж слухає Мої слова,
Їх суть виконує по тому,
Подібний чоловіку тому.
Що дім на скелі збудував.
І як струсилася земля,
І як зчинилась буря й злива,
Дім вистояв собі щасливо,
Бо він на камені стояв.
А той, хто слуха слів Моїх,
Та не виконує те вчасно,
Мов на піску дім дума скласти —

І людям та й собі на сміх.
Бо злине злива на той дім,
Пісок розміє, зрушить стіни...
Ніхто не буде жити в нім —
Велика буде то руїна.

Закінчення проповіді на Горі
28—29

Як Він слова Свої скінчив,
Народ з науки дивувався —
Він говорив же, наче знав все,
До неба маючи ключі...

ІСУС НАВЧАЄ ПРИТЧАМИ НАРОД

Я — пастир добрий

Н.З.
Ів. 10: 1—18

Послухайте про пастуха
Та про овець його слухняних,
До котрих він приходить зрання,
Не маючи в собі гріха.
Не так як злодій через лаз —
Двірми заходить до кошари,
І слухає його отара,
Бо з ним і в неї все гаразд.
Він — добрий пастир, і овець
Своїх він знає поіменно,
Клопочеться про них щоденно,
Так як про власне жниво жнець.
Й хоч учні слухали Христа,
Однак не всі ще розуміли,
Хто добрий пастир той на ділі,
Та посоромились питать.
Ісус, побачивши оте,
До них промовив стиха знову:
— Я — двері — вівцям, що готові
Крізь мене йти в Ім'я святе.
Бо той, хто через Мене йде,
Спасеться й пасовисько знайде,
Бо від Отця Я маю владу,
Як ще ніхто не мав ніде.
Я й Пастир Добрий водночас,
А не якийсь приبلуда—наймит,

Що від вовків тіка негайно,
Овець забувши з жаху враз.
А Я ж їх всіх обороню,
За них життя не пошкодую,
Мое із ними серце всюди —
Даю Любов, бо Сам Люблю.
Мене ще й інші вівці ждуть
І хоч з кошари не цієї,
Та так, як сонцю над землею,
Мені потрібно з ними бути.
І ладен Я Своє життя
За них, як і за вас, покласти,
Рятуючи від всіх напастей —
Моя це воля і Отця.

Притча про сіяча

Н.З. 13: 4—24

Ось і вийшов сівач, щоб посіять зерно,
Час настав — вже весна забуяла,
З добрих рук розлетілось увсебіч воно,
Та на різну місцину попало:
Понад краєм дороги попало одне,
Друге впало на ґрунт кам'янистий,
Трете — в терен, що в полі розрісся,
А ще інше — у добреє лоно земне.
Придорожню зернину поскльовував птах,
Що на камінь — ростки попалились,
В терен — терня його заглушило...
Тим—то й смуток з'явивсь в сіячевих очах,
Та, на щастя, ті зерна, що в добрій землі,
Заврожаїлись, заколосились,
Уродили, ввібралися в силу, —
Хлібом Божим щоб бути на людському столі.
— Притча має розгадку, — Ісус промовля, —
В зернах — Слово про Царство Небесне.
Хтось не вірить, що в Бозі воскреснем,
Значить, добре зерно оте птах поклював...
Ті ж, що з радістю перш сіяча сприйняли,
Та забули нараз Боже Слово,
Злегковажені, наче солома
(Зерен жаль мені тих, що на камінь лягли).
А між терну посіяне, це ж бо про тих,
Хто і слуха, та клопоти віку, —
Заздрість, жадність, в багатстві утіха —
Заглушають плоди і породжують гріх.

А зерно, що посіяне в добрій землі,
Це ж про тих, що слова розуміють, —
Плід приносять їй нові зерна сіють —
Хлібом Божим стають на людському столі.

Притча про милосердного самарянина

Н.З.

Лк. 10:29-37

Він лежав на шляху, він конав,
В ранах весь і без всього, що мав:
Без одежі, грошей і без краму —
Все грабіжники взяли до грама.
Ось повз нього проходить Левіт,
Несучи у руках Заповіт,
І священник проходить байдуже
Так, немов обминає калюжу.
Стогне зранений бідний юдей,
На своїх все чекає людей,
Та ніхто їй не питає про рани, —
Аж тут лучивсь якийсь самарянин.
Рани враз обв'язав і вином напоїв
І його, поміж двох уместивши ослів,
До гостиниці швидко доставив,
Заплатив ще їй за лікарські трави.
Хто ж бо ближнім юдею з трьох був,
Хто ж про Заповідь з них не забув?!
Той, хто з серця чинив свою милість, —
Той твій ближній і Богу той милий.

Притча про робітників у винограднику

Н.З. 20:1-16

Ще до світ сонця на зорі
Господар вийшов із господи
До безробітного народу
На працю їх договорить.
До виноградників їх шле,
Умову склавши, щоб не даром,
А день роботи за динарій;
Погодилися — старе їй мале.
А через три години знову
Він інших шле на тих умовах,
Господар непохитний в слові,
Не ставить інших він умов.
І вже обідньої пори

Всіх, хто не мав іще роботи,
Він залучив, щоб власним потом
Динарій заробить змогли.
Прийшов і розрахунку час:
Динарій кожен з них отримав,
Та ремство чулось поміж тими,
Хто зранку до роботи бравсь.
Мовляв, де ж видано таке,
Ми втричі більше працювали,
А плата порівно в загалі, —
Це дивне рішення якесь.
— О любі друзі, та хіба ж
Порушив в чимось я угоду?
Отримав кожен нагороду
Обіцяну. Правдивий я ж.
Чи можна доброту ділить,
Її усім удосталь стане.
І будуть перші, як останні.
Я ж волен всіх однако грить.

Притча про мудрих і нерозумних дів

Н.З.

Мт. 25 1-13

Коли ж бо прийде Син людський,
Чи довго ще його чекати?
Багато хто хотів би знати —
У день який і в час який.
Та, окрім Нього і Отця,
Ніхто про ті часи не знає,
А хто і як Його чекає,
Розкаже ліпше притча ця.
Про мудрих й нерозумних дів.
Що йшли стрічати молодого, —
Важкою видалась дорога,
І сон здолати їх зумів.
Аж ось опівночі якраз
Дролинула їм добра звістка,
Що молодий не забарився,
А йде у визначений час.
Розумні діви каганці,
Радіючи, враз запалили
(Оливи ще ж раніш купили)
Й назустріч вийшли в хвилі тій.
А нерозумні нум просить

Позичити і їм оливи;
Та ті порадили їм живо
Піти до крамаря й купить.
Ті купувать пішли, аж тут
І молодий прибув у силі,
Забрав готових на весілля,
Сказавши, зайвим з ним не будь.
Тож нерозумні як прийшли
І почали у двері стукать, —
Ніхто не зважив на ті звуки
Й не запросив їх за столи.

Притча про кукіль

Н.З.

Мт. 13 24-30,
36-43

Наш пане, свідкиж ми усі,
Що засівав своє ти поле
Зерном добірним, як ніколи.
Де ж кукіль взявсь на твій засів?
Він добре збіжжя заглуша
Своїм і коренем, і рястом,
Немов диявольське напастя,
Неначе на залізі ржа.
Ми ладні виполоть його,
Ти, власне, тільки накажи нам.
— Ні, не прийшла ще та година,
Чекає часу хай свого.
Хай все проізраста до жнив,
Та перше, ніж пшеницю жати,
Звелю женцям повиривати
Кукіль, що буйно заряснів.
І перед тим як попалить,
Хай у снопки його пов'яжуть,
Пшеницю ж я на вагах зважу
Й до клуні зсиплю в тую ж мить.
Таке всім буде у кінці
Гріховного оцього світу.
Одним у полум'ї горіти,
Щоб не лишилось й корінців.
А праведним в новім житті,
Під новим небом з Богом жити.
І в тім новім прийдешнім світі
Вони засяють в доброті.

Притча про митника і фарисея

Н.З.

Мт. 18:8-14

Два чоловіки — фарисей і митник
Зустрілись в Божім Храмі на молитві.
Ось фарисей, упавши на коліна,
Уголос промовля, щоб чули й стіни:
— Спасибі, Вседержителю, наш Боже,
Що я в Твоїх очах, либонь, пригожий;
Пощусь, даю з прибутку десятину,
Перелюб не чиню, як та скотина.
Я митнику і здирщику не пара, —
Життя своє марную незадаром.
А митник і очей звести боявся
Й до Бога у покуті так озвався:
— Будь милостивий, Боже, я ж бо грішник
І в каятті своєму безутішний.
Він в груди бив себе в молитві щирій
Й більш виправданим був, бо більш довіривсь.
Як фарисей, себе він не підносив
І не дививсь на ближніх зверхньо-косо.
Понижені ж в собі — ті піднесуться:
У притчі за Ісусом — це є сутнім.

Притча про блудного сина

Н.З.

Мт. 15: 11-32

Це ж рідний брат твій — не лайно,
Ти ж порадій за нього, сину.
Він повернувся — не загинув,
Хоч і процвиндив десь майно.
Проте душі не загубив,
Прийшов із каяттям додому,
На блуді, бач, набив оскому,
Нашкодивши лише собі.
Він мертвим був, але ожив,
Він пропадав, але знайшовся,
В собі гординю поборовши,
Порозумнішав, помужнів.
Тому на радощах таких
Вчинив на честь його гостину,
Простивши всі йому провини,
Так як прощають малюків.
— Але ж бо, — мовив старший син, —
Я слухаюсь тебе у всьому,

Роблю на тебе, а по тому
Чи заслужив я хоч на кпин?!
На честь мою хоч козеня
Було зарізане для друзів?!
Якби чинив ти по заслугі,
Не був ображеним би я.
— О сину мій, ти ж бо завжди
Зі мною був і все твоє тут.
До тих, хто щирі у покуті,
Назустріч так, як я, іди.

Притча про злочинних виноградарів

Н.З.

Мт. 21: 33-46

Вважали за своє вони
Ці виноградники родючі,
Що їм господар, в далеч йдучи,
Лишив на догляд ще з весни.
Збирать врожай прийшла пора,
Готові для вина чавила,
У сонці сяють грона зрілі,
Аж серце радо завмира.
І шле господар слуг своїх
По частку свого винограду,
Та виноградарі на раді
Рішили повбивати їх.
Побили цих і інших теж,
Що послані були за ними,
Господар гнів свій ледве стримав
І сина шле до них...

Невже ж?!

Невже ж без сорому цей люд
Й посміє спадкоємця вбити?!
Посміли кляті. Батько миттю
Вчинив над ними правий суд:
Злочинців смертю покарав,
Віддавши виноградник іншим.
Наскільки праведним чи грішним
Покаже врожаю пора...

Притча про несправедливого суддю та вдовицю

Н.З.

Лк. 18: 1-8

Молитвою гартується наш дух,
Молитва й Божий наvertsає слух.
В ній наша віра, каяття і сила,
Молитва — наших всіх надій горнило.
Вона від бід рятує і спокус.
У притчі так про це сказав Ісус:
— Неправедний суддя у місті жив,
Ні Бога не боявся, ні мужів.
Творив за гроші все, що заманеться
(Тим, хто при владі, так уже ведеться).
Та лучилось йому — вдова одна
Проханням побивалася щодня
Від злих людей її оборонить...
Судді набридло це в якусь-то мить,
І він сказав, — "Оборону та й годі,
Хоча мені й не буде нагороди".
А наш Господь, Творець наш, наш Отець,
Що лжу й облуду зводить нанівець,
Хіба ж він за суддю того не вищий
І тих, що просять, у біді залишить?!
Кажу по правді — не залишить — ні.
Всіх, що Його прохають день при дні.
Чекайте, і подасть Він оборону,
Хто з вірою чекає — не потоне,
Хто стукає — відчиниться тому,
Хто просить світла — подола пільму.

Притча про немилосердного боржника

Н.З.

Мт. 18: 23-35

Прийшов ось розрахунку час,
Перед царем раби в покуті:
Борги ж нікому не забуті
(Про сплату кожен зна наказ).
— Та винен десять тисяч драхм, —
Цар мовить грізно боржникові, —
Тому-то долю я вготував
Тобі й таким, як ти, на страх:
Продам тебе й твою сім'ю,
Твій двір і всі твої набутки,
І будеш ти у вічнім смутку,

Пізнаєш владу так мою.
Тоді той раб упав до ніг,
Благаючи його простити
(Щоб мав цареві відслужити
І розплатитись врешті б зміг).
І змилосердився той цар,
Звільнив раба, борги простивши,
Лукавий раб побіг скоріше
Сім'ї сказати про щедрий дар.
Та по дорозі він зустрів
Товариша, який був винен
Йому сто драхм. Він і накинувсь —
Віддай, мовляв, мені борги.
— Чекай, дай час, — просив боржник...
Не зжаливсь — кинув до в'язниці,
Як цар узнав про вчинок нищий
Свого раба, то так прорік:
— Лукавий рабе, я ж колись
Простив і борг твій, і провини
Не як рабові вже, як сину,
А як же з ближнім ти повівсь?!
Отож як борг не віддаси
Мені в цю мить — катуйсь в неволі...
Така на всіх чекає доля,
Хто ближнього не вмів простить.

Притча про гірчичне зеро

Н.З.

Мр. 4: 30-34

Із чим порівняємо Царство Небесне,
В якому всі праведні в славі воскреснуть?
Воно як найменше гірчичне зерно,

Що кинуте в землю весною давно,
Та з часом — найбільшим зелом розрослося,
В міжвітті якого й птахам місця досить.
Немає там смутку і горя нема,
Там спокій і радість — Любов там сама.

Притча про загублену вівцю й загублену драхму

Н.З.

Лк. 15: 1-10

Від ста одна відбилася вівця
І заблукала десь на манівцях.
Покинув пастир у степу отару,

Шука одну й знаходить незабаром.
І, повернувшись у свої краї,
Рече він друзям, як знайшов її.
І просить їх він розділить з ним радість
Вином із запашного винограду.
Про жінку мова далі в притчі цій,
Що мала десять драхм в своїй руці.
Одну згубила десь, то світло й світить,
Шука, знаходить й нум до всіх радіти.
Отак радіють й ангели святі
За грішника, що щирий в каятті.
Що десь блукав, та повернувся знову,
До істинної Божої Любові.

Притча про гостей весільних

Н.З.

Мт. 22: 2-14

Покликані, — а не прийшли,
І обгорнула серце туга.
Хіба ж для батька не наруга —
Весільні без гостей столи.
Він сина женить. Гості ж де?
Гордують гості у логорді.
У них свої торги сьогодні,
Ніхто з покликаних не йде.
Прохать він вдруге слуг послав
Й над слугами ті поглумились;
Покривдили, а то й убили,
Мовляв, їх час не для забав.
Цар-батько винищив убивць
Та не загоїлась образа.
Він слугам знову дав накази
Звать всіх, хто б на шляху зустрівсь.
Прийшов і добрий люд, і злий,
Й той, хто не вдяг весільну одіж,
Хоч це, казали у народі,
Було зневагою до всіх.
І батько кинути звелів
Того до чорної темниці,
Туди, де сонцю не світить,
Де плач і скрежет лиш зубів.
Багато кликаних було,
Й хоч вибраних лишилось мало,
Запанувала радість в залі —
Всміхнулось батькове чоло.

Притча про таланти

Н.З.

Мт. 25: 14-30

Кому дано, тому іще й додасться,
Як не дано — відніметься й що є.
Переборовши труднощі й напасті,
За працю кожен матиме своє.
В далеку путь збирається господар,
Добро віддаючи своїм рабам...
Давно ж він знає, хто на що з них годен
І хто який в душі з них має храм.
Тому один отримав п'ять талантів,
А другий — два, а третій — лиш один.
Тож перший, щоб йому ще більше мати,
Не гаючись, робив грошообмін:
З п'яти талантів п'ять іще набувши,
А другий з двох набув нових ще два,
А третій, щоб нічого не порушить,
Щоб від думок не пухла голова,
Один талант і той сховав у землю:
Віддам, мовляв, я панові, що взяв,
Не буду піклуватись на даремне,
Бо всяке може трапитись, хто зна?!
Господар повернувся по довгім часі
Та й зажадав відзвіту од рабів.
То ж перший, що з п'яти ще п'ять запасив,
Усі й віддав, й за нього пан зрадів.
І другий замість двох віддав чотири,
Щоб звеселився серцем його пан.
А той, кому один талант довіривсь,
І повернув єдиний той талант.
І знаючи сувору пана вдачу,
До нього він сказав, чом так вчинив,
Мовляв, ти хоч не сів, та одначе
Збираеш урожай у пору жнив.
— Лукавий рабе, ниций і лінивий,
Ти знав, що хоч не сів я, та жну,
Чому ж тоді ти не запасив жниво.
Та ще й не визнаєш свою вину?
Віддам я цей талант отим, що мають,
Тим двом віддам, що вірні і в малім.
Тому і в більшім їм я довіряю —
Буть хазяями на моїй землі.
Раба ж бо непотрібного відкиньте
До темряви, щоб й писнути не смів.

Йому й таким, як він, до віку скніти
Отам, де плач і скрежет лиш зубів.

Притча про слухняного і неслухняного сина

Н.З.

Мт. 21: 28-32

По правді вам кажу, що в Царство Боже,
Зборовши смерть, ступити може кожен,
Хто навіть гріх чинив, але покаявсь, —
Він від Отця уже прощення має,
Бо, визнавши усі свої провини,
Гидоти неподобства вже не чинить.
Однак хто слуха й розумить не хоче
В Ріці Життя і рукава не змочить.
Один ось чоловік своїх синів двох кличе
Й наказує їм, дивлячись у вічі,
Ставать на виноградник до роботи...
Син старший відповів, що він не проти.
Та, від природи будучи ледачим,
На виноградник не пішов одначе.
Молодший же хоч і кричав "Не хочу",
Та все ж пішов і працював до ночі.
Хто ж батькову із них уволив волю?
Звичайно, менший, загули по колу,
І фарисеї, й книжники, й святоші
(Що начебто несуть духовну ношу).
На що Ісус промовив: "Рід лукавий,
Вам суттю б слова володіть по праву,
Чому ж тоді через Івана звістку
Відкинули ви, мов дубову тріску?
Та і Мені й тепер не ймете віри,
Лютуєте на голос Мій, як звірі.
А грішники, повіривши душею,
Вже пробудились совістю своєю.
Тож блудодійник й митник, що в покуті,
За віру будуть Богом не забуті.
І в час Господніх задумів і звершень —
Не ви — вони у Нього будуть перші".

Про бідного Лазаря

Н.З. Лк.

16: 19-31

Багатий чоловік і бідний Лазар
Жили собі не порізь, та й не разом:

Єдинорідні, із одного міста,
І зліплені, либонь, з одного тіста,
Та перший був і вдягнений і ситий,
А бідний мусив ледве животіти:
Обірваний, зневажений, голодний,
В якого — завтра гірше, ніж сьогодні.
Та смерть обох їх на той світ забрала
Й на суд їх душі перед Богом стали.
І довелось багатому по тому
Вогнем у пеклі набивать оскому.
Він звідти вгледів, як бідар злидений,
Що жебрав в нього під вікном щоденно,
У лоні Авраамовім раює,
Де в злагоді Господній все існує.
І він змолвився:

Отче Аврааме,

Ти ж змилуйсь наді мною,

ти ж — над нами.

Пошли до мене Лазаря, хай змочить

Хоч мій язик, що в полум'ї клекоче.

Та Авраам йому відповідає:

— За розкіш там ти тут платити маєш.

Та, окрім того, поміж вас безодня,

Яку здолати ви усі негодні.

— Пошли тоді моїм братам хоч звістку,

Їх п'ятеро живе в моєму місті.

Щоб в каятті їх дні були наступні,

Щоб їх тут не товкли в огненних ступах.

Вони повірять, як хто прийде з мертвих.

Зрік Авраам на те:

— О роде впертий,

Вони ж Мойсея мають і Пророків,

Невірниками бути вже ж їм доки.

В гріховності своїй не знають міри,

То й з мертвих, хто воскресне, —

не повірять.

Не ховайте світла

Н.3.

Мр. 4:21-25

Хто має вуха, хай же слуха

Про світло, що дола пільму.

Воно сіяє і не тухне,

Тому й вклоняються йому.

Те світло високо підносять,

А не ховають під столом,

І променів від нього досить,
Щоб бачити усе кругом.
Й таких ніде немає сховів,
Яких Всевишній би не знав.
Нема й таємного такого,
Що не виходило б на яв.
Якою мірою, хто міря,
Йому й відміряється тим,
Хто серцем Богові довіривсь,
То й сила Божа буде з ним.

МЕСІЯ ЛЮБОВІ Й ДОБРОТИ

Свята Євангелія

— Месія чи новий пророк?! —
Гуде чутками Іудея
І книжники, і фарисеї
Вже від Ісуса ні на крок...
Із недовірою однак,
Щоб у чаклунстві звинуватить,
Є ж доказів уже багато,
Що Він на дивину мастак:
З води вчинив міцне вино,
На морі втихомирив бурю,
Йшов по воді і не зануривсь...
Від кого ж це Йому дано?!
Розслабленого вздоровив,
Відкрив ураз сліпому очі,
І робить це, коли захоче —
Суботніх не тримає днів.
І демонів злих виганя,
І каже всім, що Він — Син Божий,
А Бога ж зневажать негоже —
У цім Його тяжка вина.
Із мертвих, кажуть, воскресив
Від Лазаря й дочку Яїра.
І декотрі Йому вже вірять...
Щоб Він Ізраїль весь не звів.
В Його учинках і словах
Законам нашим небезпека:
Бо, каже, час той недалеко,
Як храм зведе Він по трьох днях.
Хіба ж не богохульство це,
За лжу ж вкаменувать замало...
А Він творив Добро і далі
В ім'я Отця й разом з Отцем.

ОЗНАКИ КІНЦЯ СВІТУ

Н.З.

Мт. 24: 1-44

Із храму Господнього вийшов Ісус
В оточенні учнів, що храм той хвалили.
На що Він прорік, що цю дивну красу
Доценту понищить небачена сила.
А ще перед цим він їх всіх застеріг,
Що скоро вони і Його не побачать,
Й ніхто вже до Нього не знайде доріг,
Аж доки Бог вибраним Сам не означить.
Коли ж Він сидів на Оливній горі,
Наважились учні у Нього слитати,
Як довго чекать отієї пори,
В яку неминуче повинно це статись.
Які ж бо ознаки приходу Його,
Й що статися має в кінці цього віку.
Горів в їх очах із питань тих вогонь,
Тож Він і відкривсь їм в малім і в великім:
Глядіть, щоб не звів із лукавих вас хто,
Бо декотрі з них і в Ім'я Моє прийдуть,
Й Христами назвуться, й зведуть багатьох,
Та в порох впадуть, не полишивши й сліду.
Повстануть і царства й народ на народ,
Місцями і голод і війни настануть,
І мор, й землетруси, й багато негод —
Болючі, однак не смертельні ще рани.
На смерть і на муки за Ймення Моє
Вас будуть в народах тоді видавати.
І в людях любов беззаконня уб'є,
Й фальшивих пророків постане багато.
І ті лиш, що витерплять це до кінця,
Спасенними будуть і будуть радіти.
Й про Царство Небесне звістка оця
Між людом поширене буде по світу.
Тоді і настане усьому кінець, —
Почнеться спустошенням Єрусалиму,
Зруйноване все буде там нанівець
І мало вцілілих полишиться дивом.
Хто ж буде у полі, хай в дім не верта,
Тоді із Юдеї тікають хай в гори.
На жаль, неминуча година ота —
Вагітних у́малют где нечуване горе.
Постіть в каятті і моліться, щоб вас
Ні взимку цей день не спіткав, ні в суботу,

Щоб промінь надії у душах не згас,
Бо буде небачена досі скорбота.
Коли б то не вибрані, згинули б всі,
Заради ж бо Них дні ті Бог укоротить.
Христи ж неправдиві прийдуть звідусіль
І чуда чинитимуть лживі пророки.
Одначе нікому не вірте з отих,
Бо з'явиться в небі знак Сина Людського —
Це час помутніння небесних світил,
Це час, що несе вам скорботи й тривогу.
Тоді заголосять земні племена
Й побачать Його вони в силі і славі
У хмарах небесних — тож будете знать,
Що Він то іде, щоб судить рід лукавий.
Про день той й годину не знає ніхто.
Крім Бога-Отця, що у всьому є сутнім.
Отож, як за Ноевих днів ставсь потоп,
Раптово це станеться й в День той майбутній.
І згідно їх вчинків, а не навмання —
Одні будуть взяті й полишені інші.
Пильнуйте і будьте готові до Дня,
Чекайте на Сина, що дав вам Всевишній.

З НОВИХ ПОЕЗІЙ

Вщерть наповнений, по вінця
З любов'ю до землі,
Бачу Всесвіт у росинці,
Бачу велич і в малім.
Відчуваю пульс Галактик,
Навіть їх серцебиття:
Біоритми, біотакти —
Те, що просто ззем — життя.
Відчуваю Божу милість,
Що Собою живить все.
Це ж Його небесна сила
Й нас у Просторі несе.
В цій одвічній коловерті
Переходим в щось нове,
Бо немає в Бога смерті,
Все, що в Нім, то все — живе!

Поза часом в просторі як є
Дні пливають невпинними струмками
І впадають в невідь разом з нами,
Звідки кожен п'є життя своє.
Суцього відвічна коловерть,
Де нема поняття навіть смерті.
Всесвіту Божественна відвертість
Мудрістю наповнена ущерть.
Кожен атом чи нейрон, чи ген
Має власну нішу чи орбіту,
В єдності несуть собою світло,
Щоб ставало видко все, як вдень.
Форм нових шука єдиний зміст,
Що вінча собою Божу славу.
Все в довкіллі та й довкілля навіть —
Це з розчини Божої заміс.

У якому б не бути нам світі,
До яких не летіти б зірок,
Все наге перед Ним і відкрите —
Кожна думка, що в нас, кожен крок.
Тож облишмо всезнайства гординю,
Бо дається від Бога нам те,
Щоб до Нього у вірі долинуть
Й осягнуть Його Імення святе.
Й горе тим, що не можуть відчуті
Його волі, що в кожному із нас.
Так й протопчуться на перепутті,
В бездуховний впадаючи сказ.

Як не крути, а визнать мушу,
Розкривши свій в собі секрет,
Десь в глибині готую душу
В незвіданий допоки лет.
Важкі набутки із собою
Таки їй доведеться взять,
Бо не одне добро лиш коїв, —
На ній гріхів моїх печать:
Когось знічев'я десь образив,
В оману десь когось завів.
Чи й сам себе довів до сказу
І відцурався власних слів.

Всього було... Молюсь і каюсь,
Й чиню, щоб більше не було,
Щоб у мені олюднів Каїн
Й зміцніло Авеля крило..
Щоби душа моя щемлива
В покуті йшла на Божий суд,
Я на землі плекаю живо,
Ось тільки чи достатній труд.

Світ зітканий із поетичних рим,
Гармонія довкіл у всім панує:
В росинці Всесвіт сам вінчує,
Бо Дух Господній пломенить у нім.
І лиш людина на святій землі,
Мов навіжена у своїй гордині.
І від того з народження вже гине,
Та не зважа на власні вчинки злі.
Планету обпаплюживши свою,
Засмічує уже космічні далі,
Та і цього здається їй замало —
Самого Бога виклика на прю.
Вгамуйсь, людино, ти лиш поріхня,
Оживлена на мить Господнім Духом.
Ні бачить не навчилася, ні слухать
Того, Кому підніжок ця земля.

НАРОДЕ МІЙ — МОЯ КРОВИНКА (цикл)

I

Такі вже ми, напевне від природи,
Така вже в нас розпроклятуща суть:
Кому не лінь, усі нас при нагоді
З погордою зневажливо товчуть.
А ми мовчим та підставляєм шию,
Ще й голову, (якщо вона в нас є),
Згинаємось, бо це ми добре вмієм,
Та вболіваєм — кожен за своє.
Слова правдиві ставимо під сумнів,
Тому що можновладці так велять.
І ти, Тарасе, бачу призадумавсь,
В граніті почорнівши від проклять.
А я уже, їй-бо, й не проклинаю,
(Що ж як холуйство й рабство у крові).
У ріднім краї гноблені до краю,

Та ще й кричим, що ми, либонь, живі.
Але в житті однак буває мертвим
Народ чи збірід, що не встає з колін,
Які уже аж до кісток протерті,
Так і повзем за кимось навздогін...
... Твій біль в мені, бо я ж твоя кровинка,
Клітиночка жива — не самоїд.
Не куплений й не проданий на ринку,
А той, що переходить з роду в рід.
То як же бути далі нам, народе?!
З надією на Бога піднімайсь,
З байдужжя прокидайся вже сьогодні,
Сам з мертвих оживай і оживи свій край.

II

В мені всякчасно так щемить душа,
Так боляче мені і так важезно,
А чи не замінить її протезом:
Він хоч скрипить, та жить не заважа.
Мільйони ж спротезованих довкіль
Поскрипують собі отим байдужжям.
Та тіlesa викупують в калюжах —
Не мучить їх ні совість, а ні біль...
— Бач, що надумав, скажеш отаке, —
Й мене ще більше в саме серце коле,
Дивись, мовляв, на українську долю,
На свій народ й життя його гірке.
Такого ж не було і по війні:
Занепад та розруха та гендлярство.
Ну чом тобі не сатанинське царство,
Що не присниться і в страшному сні.
Лиш на олімпі купка шахраїв,
Що аж лосняться від людського лиха:
Жирийте та жируйте, доки тихо,
Та поки вас ваш батечко пригрів.
Не суд людський, а Божий прийде суд,
Не так і довго вже його чекати:
За все заплатять нелюди прокляті,
А поки що їм весело отут.

III

За всі народи я молюсь,
Єдиним сонцем всі ж зігріті,
Одного Бога всі ми діти,
Однак найбільш прошу за Русь.
Прокинсь, оговтайсь, подивись
Й побач, хто світом заправляє,
Й хто хоче, щоби в нашім краї

Чинилось гірше ніж колись.
України милої сини,
Сини Росії й Білорусі,
Допоки житимем в задусі,
В страшних обіймах сатани.
Допоки наш здоровий глузд
Труїти будуть наші чвари.
Самі ж себе кладем на мари,
Серця й ті дробимо на друз.
Відкиньмо ж те амбітне "я"
Згадаймо ми ж таки слов'яни,
Ще й православні християни
І Русь — єдине в нас ім'я.

IV

Усе, що є, від Бога то усе —
І ви також, поводитирі-нездари,
Що свій народ поклали вже на мари,
Ось тільки хто на цвинтар понесе?!
Америка, чи захід, чи Сіон,
Чи мо' рідня з сусідньої Росії,
Що з горя ближніх так як ми радіє,
Та ходить гордо, хоч і на поклон.
А ми уже і не встаєм з колін.
Так легше п'ятки панству цілувати...
Та все кримич:

— Не вмерла наша мати,
Хоча від неї сновига лиш тінь.
На світ вже ж не народжує дітей,
Бо нічим отих діток годувати,
Понаплодилось упирів багато,
Що й кривцю висисають із грудей.
Хвала ж вам, можновладці, на віки,
Хай обмина хоч вас лиха година.
Точіть із упирями кров з невинних
Й слізьми їх похмеляйтесь залюбки.
А нам вже не звикатись до незгод,
Мовчим, ввібравши голову у плечі,
Чекаючи, а мо' прийдуть Предтечі
Щоб нагадать, що ми ж таки народ...

Ось так нас випробовує Господь!..

V

Так, ненавидячи, люблю
Тебе, народ мій недолугий,

Пошитий у довічні слуги
Не Вашингтону, так Кремлю.
Клену й молюся за тебе,
Прозрій й нарешті роздивися,
Хто возсіда у владних кріслах
Й під них кістки твої гребе.
Хто підкупля тебе за гріш,
Щоб розпродать з аукціону,
А ти мовчиш чи "біса гониш",
Щоб в яму кинули скоріш.
І доки будеш ти терпіть
Тих, хто вважа тебе за бидло,
Диви, бо й сам собі обриднеш
Та й пропадеш в якусь-то мить...

VI

А мій народ із місця ані руш
Лобами в землю вперсь отетеріло
Без мислі, що вже вирита могила
Йому й не для народжених ще душ.
Прокинся ж бо, кровиночко моя,
Згадай, що в тебе голова на плечах,
Хай оживуть в тобі твої Предтечі
І врешті зійде і твоя Зоря.

Уже й мені гукають срібні дзвони,
Мовляв, пора збиратися у путь...
Заїндив фініш клятих перегонів,
Куди на плечах всіх нас віднесуть...
Зболіле тіло знов землею стане,
А дух мій, вірю, злине до небес
У світ, допоки нами ще не знаний,
Але він в Божій іпостасі єсть...
Від Нього — все і лине все до Нього.
Суть, що мій дух в собі Йому несе:
Добро ж чи зло мого життя земного, —
Там на Суді дам відповідь за все.
Тому, щоб духом там не почорніти
Й пекельним не зайнятися вогнем,
Допоки я живу на цьому світі,
Дай, Боже, в спеку будь мені дощем.
Дай, Боже, оцю землю не образить
І всіх і вся, що в ній. і, що на ній,
Щоб стало менше всяких негараздів
І в душі, і в матерії живій.

Напівбрехня — це суть — неправда,
І напівправда — суть — брехня.
Злодюга, що у ближніх краде,
Й напів, що його не спиня.
Напівлюбов — це суть — байдужість,
А напівненависть ще гірш.
Найбільш лякливі — напівмужні,
Напів купляється за гріш.
Напівлюдина — це вже нелюд.
Напівнарод — юрба чи збрід.
Найбільш сумні — напіввеселі,
Напів — це крок ні "до", ні "від".
Й коли зашкутильгав у слові,
Промовивши його напів...
Вважай, що під нічним покривом
Його, мов злодій, ти убив.

І сказав я йому: "Мій пане, ти знаєш!" Він
же мені відповів: "Це ті, що прийшли від
великого горя і випрали одіж свою та
вибілили її в крові Агнца..."
Н.З. Ів. 7:14.

Душа моя та й сам я зовні в чорнім,
На головешку весь перегорів,
В мені моя потворна неповторність
Без будь-яких (крім чорних) кольорів.
В квадраті чорнім чи у чорнім кубі,
Спресований тим, що зовем життям,
Я вже й забув, що теж колись голубив
Цей світ, що був хоч трішки з білих плям.
Тепер же він, стемнілий від мерзоти,
Від вселюдських наземних нечистот,
Весь спохмурнів і врешті став супроти
Й натомість жита висіва осот.
Мій час настав цю чорну випрать одіж
І в крові Агнца вибілить її.
Й гріхи людські спокутувать сьогодні
А з ними, власне, і топтать свої...

Яка ж довершена краса,
Яка гармонія в природі:
До сонця, що повільно сходить

Ледь-ледь всміхається роса.
Розкрилюється літній день
Пресвітлим ангелом із неба... —
Ось-ось пташки почнуть молебінь...
А поки що анітелень.
В цю дивну мить моя душа
Раює в першому промінні.
Лиш так приходять просвітління,
Що й в скруту нас не полиша.

Чомусь так на душі непутньо,
Така гризе мене печаль,
Так наче Богом призабутий,
Мов той осколок від скрижаль,
Розбитих велетом Мойсеєм
Із пересердя на народ,
На бунтівних своїх юдеїв,
За їх зневіру в час негод.
Отак і я уболіваю
За Україну, за слов'ян,
За їхні чвари в ріднім краї
На радість західних поган,
Що звикли бачить нас рабами,
(Ми ж майже смітник в їх очах)
Але однак наш Бог із нами
І Ним торований нам шлях
До волі духу, до свободи,
Які зорять нам у Христі.
До нашої любові й згоди,
Розп'ятій нами ж на хресті.

Я лише форма, той живий посуд,
Що сотворив Господь собі во славу
Й судить мене Він лише має право,
Бо лише Його справедливий суд.

І сутність і чуттєвість, що в мені,
З народження даровані теж Богом
Із багажем гріховного й святого,
Що полишили прашури земні.

Тож як данням я тим розпоряджусь,
У власних вчинках як я перемножусь,

Тим й зароблю правдивий присуд Божий
За праведність, байдужжя, чи за лжу.

Тому-то я свої заБгання й хіть
Підтоптую під ноги Божій волі,
Хоч інколи і важко це до болю, —
По-іншому однак не можу жить

Я не прошу багато літ життя
І не прошу тих літ укоротити:
Дай, Господи, їх стільки, щоб в цім світі
Я задум Божий вволив до кінця.
Щоб воля та, що зріє у мені,
Лиш Божій упокорювалась волі,
Щоб я собою не пишавсь ніколи
І не зважав на пристрасті земні.
Щоб звабне баговиння тих спокус,
Що кожному лукавий уготовив,
Не засмоктало справжньої любові,
За вразливість, якої я боюсь.
Боюсь за те, що тиха й мовчазна,
Й не лізе притьмом кожному у вічі,
А лише совість час від часу кличе,
Коли буває задріма вона.
Отож і будить вбогим помогти,
До бід людських не лишитись байдужим,
Але найголовніше бути мужнім,
Щоб з Правдою гіркою бути на "ти".

Прописка душі на Розхристаній вулиці,
Садиба у неї без тину й воріт,
Старий журавель над колодязем журиться,
І тихо з-під цямрини в небо зорить
Очима живої води з прохолодою —
Прийдіть і смакуйте її досхочу.
Та тільки не плюйте, як це часто водиться, —
Вода перетерпить, та я не змовчу.
Заходьте до хати, там двері відчинені:
Замків і в помині нема й не було.
Хліб-сіль на столі (до гостей же — з гостиною)
Та перше схиліть у молитві чоло.
Де всякого люду душа моя з радістю:
До праведних й тих, що зблудили в житті,

До злодіїв навіть, та більш до окрадених
(Хоч всі ми, далеко, на жаль, не святі).
Однак і в щедроті є міра без виміру,
Що вдієш з душею, вона ж бо така...—
Не терпить байдужості, хамства і сірості,
Гординю, брехню й на поріг не пуска.

Предивна Божа благодать
З небес докільля все вінчує
Натомість чути ж "Алілуя!..."
На честь Того, Хто міг це дати.

Хвала Єдиному Творцю
За дні весняні і зимові,
За літо, осінь, що з любов'ю
Несуть собою мить оцю,
Мить неповторності з буття,
Що в споконвічній коловерті,
Де й, справді, не існує смерті,
А тільки безліч форм життя.

Із горя ближніх не радію,
Із лицедійства не сміюсь —
Не полиша ж мене надія,
Що буде знов єдина Русь.
Бо ми ж не просто так сусіди,
Як не кажіть, а ми рідня.
Не дай нам, Боже, ще відвідать
З рук недругів того дання,
Яким вони вже обпоїли
І душі, і серця слов'ян
Й обрубують на злеті крила,
Завдаючи болючих ран.
Ох, православні, православні,
Невже кебети в вас нема?!
Вас підставляють, на вас ставлять,
Хтось вас за дурників трима...
А ви шукаєте між себе, —
Хтось мо' колись не так чинив,
На клапті ділите вже й небо,
Шукаючи в кім більш вини.
Не там шукаєте зла корінь...
Вас до Європи, бач, пряже:

Там ждуть не вас,
від вас — покори,
Хоч й так ви на колінах вже.

Чи навznak упаду, чи горілиць,
Яким би не було оте падіння,
Лиш би не впасти перед кимось ниць
Й не повзати перед будь-ким на колінах.
Це не моя гординя, їй же бо,
Це гідність, що дарована нам Богом,
Немає проміжного тут "або"
Є ж паралельно торені дороги.
Тому себе, свій рід і свій народ
Не ставив і не ставлю вище інших,
Хоча за терпеливість в час негод
Ми, певне, заслуговуєм на більше.
Однако не мені судить про це,
На все, що є, як кажуть, Божа воля,
Та гірко бачить, як собі в лице
Плюєм самі ж, як в комедійній ролі.
Ніяк не доберу, так що ж це в нас,
Менталітет холуйства, а чи дурість,
Чи впали, справді, в бездуховний сказ,
Що зневажаєм дух свій (краще б шкуру)...
Чи навчено нас так, немов на гріх,
Щоб зневажать своє коріння й слово,
І в інших викликать ядучий сміх,
А не повагу з крихтою любові.

СХОДИ

Живу без мислі про саме життя,
Замислююся над ним — нема життя.

У кожному вчинку, в кожному слові — Я,
Хто ж не добачив, не моя вина.

Що буде завтра, хто про тебе зна,
Однак воно нікого не мина.

*Світлій пам'яті
Серафима Саровського*

Всі помисли мої й діла,
Мою потугу і наснагу
Чекають вже небесні ваги
Із шальками добра і зла.
На них до крихти покладуть
Мої набутки, їх поважать —
Небесна Правда там й покаже
Мого життя земного суть, —
Що ближнім на землі чинив
І чи творив в ім'я Ісуса,
Чи жив у Дусі, чи в задусі
Й чи не проспав сівби і жнив?
І чи моливсь за рід наш весь,
Що вигнаним за гріх був з раю, —
Лиш в каятті надію ж маєм
На милосердя із небес
Того, Хто буде нас судить,
В Нім влада ж від Отця повсюдно:
В чім стріне нас Він, в тім й засудить —
Тож вчімось ближнього любить.

Не сміх, а гріх, що вже нас поділили,
Кордонами круг пальця обвели
Й братам "братерську" вирили могилу,
Щоб пом'януть, накрили вже й столи.
Та ми й самі у цьому, браття, винні
(Купились на макуху, хай їй грець),
Яка ж то воля, як моя Україна
Сплюндрована "своїми" ж нанівець...
Коли престижна мова лиш англійська,
Коли вже забуваєм за своє,
Коли заокеанське лицедійство
Нас убиває, доки не доб'є.
Одурені і зверхні й ті, що знизу,
Для себе понароблювали пут.
Заздалегідь готуйте, певне, візи,
Щоб прадідів своїх же пом'януть...
Не вірю, що це вічне очманіння,
Час просвітління бачу вже гряде.
В оновленім підбитім поколінні
Подібних бід не буде в нас ніде.

Ні радості в мені, ані печалі,
Та й спокою, на жаль, в мені нема.
З глибин душі із піднятим забралом
До мене йде Поезія сама.
Щоб дух, що у мені, сумлінням мучить,
На протиріччях розпинать думки
Й вінчати Слово тереном колючим,
(Лаврові ж іншим роздані вінки).
Терпи ж бо мною вистраждане Слово,
Мое дитя народжене на світ,
Напоєне надією й любов'ю,
І з вірою, що зможе світ зігрить.

На окриллі, на підкрилку, на крилі,
Лиш би тільки, боронь Бог, не на мітлі.
Лиш би тільки, боронь Бог, не шкандибать,
І не повзатъ, й не скрадатися, мов татъ.
Не багато в тебе. Господи, прошу —
Лиш знічев'я б не стоптати споришу...
На окриллі, на підкрилку, на крилі —
Лиш небесно, щоб торкатися землі.

Це бажання, чи це кредо, чи це хіть?!
Ой нелегко власну душу зрозуміть.

Душа сьогодні розкошує,
Впилася почуттям душа,
Примарне майбуття малює,
А за душею ж ні гроша.

А їй байдуже, — боса, гола,
Голодна в холоді й співа,
Та ще й регочеться з недолі,
Мовляв, а я ж таки жива!

Сніговиця моя білолиця,
Що чаруєш поля та ліси,
Ти на конкурс не їдь до столиці,
Не збагнуть там твоєї краси.
Там пречисту тебе опаскудять,
Зле потопчуть, докупы згребуть!

То ж міські, то ненашенські люди,
Інше бачення в них, інша суть.
Ну, а ми селяки по природі,
Нам до серця привілля, либонь,
Прилітай же, білявко, сьогодні
До моїх теж побілених скронь.
Я не буду тебе цілувати
І розтять у калюжу не дам,
Відсвяткуй до весни власне свято
Й возвелич чистотою свій храм.
Дочекайся найперших проталин,
Коли в трави себе переллеш.
В коловерті краси сплинеш далі,
Бо красі — ані краю, ні меж.

Скресає крига й воскреса ріка
Й, великою омившись водою,
Луги в довкіллі до сп'яніння поїть,
Щоб з вуст їх пісня полилась дзвінка.
Як я люблю цю, справді, дивну мить
Животворяще, справді, боже дійство.
Оце ж те воскресіння з мертвих дійсно,
В нім й дух мій ожива, щоб вічно жить.
Тобі одній, весняночко моя,
Віддам я почуття на розтерзання,
Бо теж упився повинню кохання,
Як з-під снігів пробуджена земля.

Так, наче й справді побував в раю
І тілом хворобливим, і душею,
Знайшов-таки від бід всіх панацею,
Утіху серця не чужу — свою;
Вербицю, що в ожинник забрела
Та й опустила віття над Десною,
А ще клаптинку неба над собою
Й пір'їну із буслиного крила.
Для щастя чи достатньо, далєбі...
Питають в мене зовнішньо подібні.
Бо на меті ж в них золото та срібло.
Багатств я ж інших забажав собі:
Цей літній день й те, що живе у нім,
Оцю живу симфонію природи,
Яка тривожно вже звучить сьогодні,
Як в сонячній ще тиші наглий грім.

Добрідень, брате вінценосний,
Що в літі бабинім спинивсь.
Прийми непрошеного гостя:
Є ж чим вгостить опісля жнив.
Хоч молоде вино ще бродить,
По чарі вип'ємо до дна.
Чи буде ще коли нагода —
Життя ж на жаль — це мить одна.
Тож час настав обмізнувати,
Як далі нам з тобою будь.
З дерев та й з нас барвисті шати
Ось-ось вітри, як є, зірвуть.
То ж і залишимося голі,
(На краще нічого чекать):
Вже й грушки зібрані в приполи
Й давно в стіжках вже сіножать...
В тебе надія все ж на весну,
Я теж надією живу:
Опісля смерті мо' воскресну,
Ввійшовши в іпостась нову.
Але чи будеш там ти, брате,
Чи буде там твоя краса,
Чи затремтить на віях айстри
Сльоза чи вранішня роса?!

Зміст

Переднє слово.....	3
Із збірки <i>“Дарунки вересня”</i>	6
Із збірки <i>“Орбіта зернини”</i>	12
Із збірки <i>“Третє повернення”</i>	18
Із збірки <i>“Живиця жнивного тепла”</i>	28
Із збірки <i>“Моя ти земле”</i>	34
Із збірки <i>“Сиве багаття”</i>	38
Із збірки <i>“Під сьомим небом”</i>	42
Із збірки <i>“На вістрі власного меча”</i>	47
Із збірки <i>“Дев’ятисил”</i>	51
Із книги <i>“Осяяння”</i>	71
Із книги <i>“Шлях до осяяння”</i>	84
3 нових поезій.....	106

Автор вдячний за видання книги поезій для учнівської молоді Чернігівщини своєму землякові, президенту “Зернової української асоціації” Миколі Прокоповичу Компанцю.

Для заметок

Підписано до друку 5.11.2002 р. Формат 60x84/16.
Друк офсетний. Папір офсетний. Зам. №1062.

Віддруковано з оригінал-макета замовника в ТОВ ВКП "Аспект"
16600, м. Ніжин, вул. Шевченка, 109 а.
Тел.: (04631) 3-11-08, 3-18-03